

Vlaams
Parlement

vergadering **C149**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 21 februari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reactie van de Vlaamse Regering op de toenemende druk op niet-gouvernementele organisaties (ngo's) in Polen en Hongarije – 972 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over nieuwe cijfers aangaande de bekrachtiging van archeologienota's – 1175 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het archeologisch voortraject – 1220 (2016-2017)	8
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de stand van zaken met betrekking tot CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement) – 1272 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de haalbaarheid van de beheers-overeenkomst met het Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding – 1289 (2016-2017)	23
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitspraak van het Hof van Justitie van december 2016 met betrekking tot de status van de Westelijke Sahara in het associatieverdrag tussen Marokko en de EU – 1211 (2016-2017)	29
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het stijgende aantal Vlamingen dat zich geen vakantie kan veroorloven – 911 (2016-2017)	32
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitspraken van de minister met betrekking tot de financiële bijdrage van de provincie West-Vlaanderen in de werking van de Intercommunale Kustreddingsdienst West-Vlaanderen (IKWV) – 998 (2016-2017)	35

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reactie van de Vlaamse Regering op de toenemende druk op niet-gouvernementele organisaties (ngo's) in Polen en Hongarije – 972 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister-president, De Standaard bracht op 17 januari 2017 het nieuws dat, naast Hongarije, nu ook Polen van plan is het beleid en de wetgeving over niet-gouvernementele organisaties (ngo's) aan te passen om hen zo aan banden te leggen. Een voorbeeld van zo'n beleid bestaat ook al sinds 2012 in Rusland. De activiteiten van ngo's worden in Polen en Hongarije door de respectieve regeringen met argusogen gevolgd en gewantrouwd. De Hongaarse premier Orban deed in een recente speech medewerkers van ngo's af als betaalde politieke activisten die de buitenlandse belangen dienen.

Tal van administratieve ingrepen en maatregelen moeten de actieradius van ngo's beperken. Zo wil men in Hongarije administratieve verplichtingen opleggen aan voorzitters van vzw's, en in Polen komt er een mechanisme dat toezicht houdt op de subsidiëring van vzw's. De focus ligt er vooral op ngo's die zich inzetten voor vrouwen- en holebirechten.

Dit alles past in een bredere trend in Europa waar Europese normen en waarden van de liberale democratie en rechtsstaat met de voeten worden getreden door verschillende lidstaten. In Polen werd onder meer de mediawet al verstrengd en ook de onafhankelijkheid van het Grondwettelijk Tribunaal wordt gekortwiekt. De staat van het ngo-landschap in Polen maakt op zich geen deel uit van de procedure die de Europese Commissie is gestart tegen Polen in het kader van het Rule of Law Framework. Ook de Commissie van Venetië van de Raad van Europa stelde in een officiële verklaring op 16 januari 2017 nog dat het ingrijpen in de werking van het Grondwettelijk Tribunaal door de Poolse regering de rechtsstaat in het gedrang brengt.

Het nieuwe voorgestelde beleid ten opzichte van ngo's past natuurlijk in dezelfde neonationalistische en autocratische trend in Europa en daarbuiten. Dat dit gebeurt in het hart van Europa zou ons serieuze zorgen moeten baren. Een goed functionerend en kritisch middenveld is cruciaal voor een gezonde werking van een liberale democratie en rechtsstaat.

Minister-president, deelt u de bezorgdheid van de Europese Commissie en de Raad van Europa over deze ontwikkelingen in Polen? Hoe staat de Vlaamse Regering tegenover de procedure die de Europese Commissie is gestart tegen de Poolse regering in het Rule of Law Framework waarbij al de vaststelling werd gemaakt dat er sprake is van een systemische bedreiging van de rechtsstaat en de bijhorende aanbevelingen van 21 december 2016 die deze zouden moeten remediëren? Gaat de Vlaamse Regering akkoord met deze vaststelling en de aanbevelingen? Zult u uw Europese collega's binnen de Raad hierover aanspreken? Welke andere instrumenten, behalve het ontnemen van stemrecht zoals bepaald in artikel 7 van het Rule of Law Framework, acht u inzetbaar om druk op de Poolse regering uit te oefenen teneinde de liberale democratie en de rechtsstaat te garanderen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik deel inderdaad de bezorgdheid van de Europese Commissie en van de Raad van Europa over de ontwikkelingen in Polen die een impact hebben op rechten en vrijheden. Ik verwijs naar de visienota van de Vlaamse Regering over de toekomst van de Europese Unie. Daarin beginnen we met te zeggen dat de Europese Unie een unie is van fundamentele rechten en vrijheden, en dat dit de basiswaarden zijn die we gemeenschappelijk delen binnen de Europese Unie. Bij ongeveer elke uitspraak over de Europese Unie herhalen we dit en we brengen dat onder de aandacht waar het moet.

Op 15 oktober 2003 bracht de Europese Commissie een mededeling uit, waarmee ze de kaders aangeeft waarbinnen de Commissie de bepalingen uit artikel 7 van het Verdrag van de Europese Unie zal toetsen. Daar ligt de nadruk op preventie, op constructieve dialoog, duiding en ook informatie-uitwisseling. Het is in deze preventieve procedure dat Polen zich bevindt. Zoals u zelf aanhaalde, maakt het ngo-landschap in Polen op zich geen deel uit van de procedure die de Europese Commissie startte tegen Polen. Er is nu pas voor het eerst een schrijven gegaan van de ngo's naar de Europese Commissie. Het is afwachten wat de Europese Commissie daaromtrent zal ondernemen.

Concreet gaan de aanbevelingen over de aanduiding van de rechters voor het Grondwettelijk Hof, het uitblijven van de publicatie en implementatie van een aantal arresten, het functioneren van het Grondwettelijk Hof en de toepasselijke regels voor de selectie van kandidaten voor de functie van voorzitter en vicevoorzitter van het Hof.

Wat is de stand van zaken? De concrete casus met Polen bevindt zich momenteel in de zogenaamde preventieve arm, gebaseerd op een dialoog tussen de Europese Commissie en de betrokken lidstaat. Intussen heeft de Commissie in juli vorig jaar een eerste aanbeveling aan Polen gericht en een tweede follow-upaanbeveling in december 2016. Polen heeft nu twee maanden de tijd om uiterlijk vandaag, 21 februari, een antwoord te geven op de aanbevelingen van de Commissie. Als er geen bevredigende follow up van de aanbevelingen komt, of indien de situatie verergert, kan het sanctiemechanisme, met inderdaad als ultieme sanctie het schorsen van het stemrecht van Polen, in de Raad worden opgestart, maar daarvoor is een akkoord van alle lidstaten nodig.

Dit zou uiteraard een precedent zijn. Het is verregaand. Het heeft niet alleen betrekking op Polen. U begrijpt dat dit een weerslag zou hebben op de totale werking van de EU.

De grondige gefaseerde aanpak toont aan dat de Europese Commissie niet over één nacht ijs gaat om tot haar vaststelling te komen. Laat ons hopen dat we niet in de sanctiefase terechtkomen.

Thema's gelinkt aan de 'rule of law', aan de rechtsstaat, worden besproken in de Raad van ministers van Algemene Zaken (RAZ) van de EU. U weet dat dat een federale aangelegenheid is. Uiteraard maken wij onze opmerkingen tijdens de voorbereidende vergaderingen. Wij participeren niet rechtstreeks aan die raad. Het dossier is er nog niet aan bod gekomen. We verwachten dat het voorzitterschap, Malta dus, het dossier zal agenderen zodra de door de Commissie opgestarte preventieve procedure formeel afgerond is. Als dat dossier op tafel komt, zullen mijn diensten uiteraard deelnemen aan de vergadering van de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE), die het Belgische standpunt ter zake moet bepalen.

Wat betreft de andere instrumenten waarover u het hebt, kan ik u zeggen dat er sinds 2014 in die raad jaarlijks een gedachtewisseling plaatsvindt over een specifiek thema gelinkt aan de 'rule of law'. Een specifieke situatie in een lidstaat wordt daar niet besproken.

Er is een initiatief genomen door minister Reynders, met de steun van de Vlaamse Regering en ondertussen ondersteund door een coalitie van twaalf lidstaten, voor het opzetten van een periodieke evaluatie, gelijkaardig aan de Universal Periodic Review van de VN, van het respect voor de rechtsstaat en de fundamentele rechten binnen de lidstaten van de EU. Minister Reynders heeft dit voorstel geïnitieerd binnen de RAZ. Een van de conclusies van het Nederlandse voorzitterschap was om daarop voort te werken.

Een evaluatie van de huidige manier van werken is sowieso gepland in 2019. Het Europees Parlement heeft ook een resolutie aangenomen op 26 oktober 2016. Daarin wordt de Commissie onder meer verzocht om jaarlijks te rapporteren over de stand van de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten in de Europese lidstaten. De Commissie moet sowieso voor september 2017 met een beargumenteerd antwoord komen op dit voorstel.

Volgens mij heeft het voorstel voor een periodieke evaluatie van het respect voor de rechtsstaat en de fundamentele rechten binnen de lidstaten het grote voordeel dat er geen perceptie bestaat dat de ene of de andere lidstaat door de Commissie ad hoc en in het midden van een crisis wordt uitgelicht. Alle lidstaten weten dat ook zij aan bod zullen komen tijdens deze 'peer review'. Zoals steeds is preventie de best mogelijke aanpak op dit vlak.

Onze Vlaamse vertegenwoordiger in Polen, de heer Yves Wantens, volgt in elk geval op mijn vraag de situatie op de voet op. Hij heeft alvast de Poolse ombudsman, de heer Adam Bodnar, uitgenodigd om in mei op bezoek te komen naar Vlaanderen, om de Vlaamse ombudsman te ontmoeten. Hij heeft ook aanvaard om dan naar uw parlement te komen, om dan met u in dialoog te kunnen treden.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Dank u voor uw uitvoerige antwoord, minister-president. In tijden van Trump hebben wij heel veel nood aan een sterk Europa, aan onze normen en waarden, aan de liberale democratie en aan de rechtsstaat. Als deze van binnenuit wordt tenietgedaan, maken wij ons toch serieus zorgen. U zegt dat u de bezorgdheid van de Europese Commissie en de Raad van Europa deelt, dat het op een volgende raad zal worden besproken, en dat u daarin een bepaald standpunt zult innemen. Maar ik heb niet gehoord welk standpunt de Vlaamse Regering zal innemen ten opzichte van Polen als het op de agenda komt te staan. Polen moet vandaag een antwoord geven op die preventieve procedures. We zullen dat antwoord afwachten. Dan zullen wij eventueel verdere stappen ondernemen.

U verwees ook naar de open brief van Amnesty International, Human Rights Watch en andere ngo's aan de Europese Commissie. U zegt dat de EU daar nog een reactie op moet geven. Ook daar wachten we vol ongeduld op.

Tot slot, we gaan binnenkort met de commissie op werkbezoek naar Boedapest. Voorzitter, het zou goed zijn om, als daar tijd voor is, met Hongaarse ngo's te kunnen spreken over de situatie in de regio daar.

De voorzitter: Wij zullen dat meegeven met de voorzitter van de delegatie. Hij zal nog wel een uur van uw slaap afpitsen.

De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik sluit mij meteen aan bij dat laatste punt. We hebben vorige week al samengezeten. Niet zoveel collega's waren aanwezig om met een vertegenwoordiger van de Hongaarse ambassade ons programma voor te bereiden. We hebben toen ook de problemen die hier aan de orde zijn besproken. We

hebben daar al meteen een aantal vragen over gesteld. Het zal zeker interessant zijn om dat in dat deel van Oost-Europa verder op te volgen.

We stellen vast dat op heel veel plaatsen in de wereld de rechtstaat en de liberale democratie met een aantal burgerlijke en andere vrijheden onder druk staan. Wanneer dat binnen de EU gebeurt, raakt dat ons natuurlijk nog iets meer omdat we met die landen van de EU een nauwere band en meer geschiedenis hebben en wat ons betreft ook meer toekomst delen. We moeten natuurlijk de andere feiten in de wereld niet uit het oog verliezen, maar wat dichtbij is belangt ons in de hoogste mate aan.

De rechtstaat heeft heel veel zaken nodig. In Polen werd verwezen naar het Constitutionele Hof. Er waren discussies over de toegankelijkheid van het parlement voor journalisten. Er zijn andere zaken in verband met de mediawetgeving aan de orde geweest. Dat zijn punten die ook voor onze samenleving belangrijk zijn en die wij ons voor ogen moeten houden. Het gaat over de politie, de ombudsman, de toetsingsorganisaties, de openheid van partijfinanciering, de integriteitsbureaus, de kritische media, transparantie, adviesorganen, anticorruptiebureaus, onafhankelijke toezichtsautoriteiten, toetsingsorganisaties voor wetgeving. Het is ook voor onze samenleving een goede wake-upcall. Heel wat mensen keren zich af van de politiek. Men beseft te weinig hoe broos die verworvenheden zijn en hoe belangrijk het is dat iedereen over alle partijgrenzen heen die zaken hoog in het vaandel draagt. We moeten daar samen werk van maken. In die zin is het goed op te volgen wat er in andere landen gebeurt, zeker in Europa. Voor wat ons eigen samenlevingsmodel dicht bij huis betreft, heeft dat een meer dan grote pedagogische waarde.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, ik vind het een interessante vraag. Ze confronteert ons met de situatie in verschillende landen. De term 'neonationalisme' valt hier. Dat is natuurlijk een containerbegrip waar je van alles in kunt duwen, maar het is een feit dat Polen een zeer patriottisch land is. Heel veel Polen zijn dat. Dat heeft veel te maken met de geschiedenis waar de heer Kennes naar verwees. In Polen heeft men heel sterk het gevoel dat men verschillende keren in de steek is gelaten: in 1939 en in 1945. En laat ons eerlijk zijn, in 1989 hebben ze met Solidarnosc zichzelf moeten bevrijden. De steun is toen niet vanuit West-Europa of vanuit de Verenigde Staten gekomen. Als we nu met het belerende vingertje komen, moeten we begrijpen dat ze de EU en de Europese landen wel wat vroeger in de geschiedenis hadden willen zien komen. Maar ik vind dat dat geen excuus mag zijn.

De EU is geen kaartclub. De rechtsstaat staat centraal en moet gehandhaafd worden. Daarover zijn we het allemaal eens. Er is in een procedure voorzien. Artikel 17 van het Verdrag van de EU voorziet in die procedure. De Commissie heeft haar rol te spelen. De Commissie van Venetië heeft haar rol te spelen. Die procedure loopt nu. We zullen afwachten wat dat geeft. Het is belangrijk dat men zich daarbij op feiten gebaseerd en natuurlijk niet enkel op opinies.

Sommige vormen van kritiek kan ik heel goed begrijpen. Bij andere stel ik mij vragen. Als het bijvoorbeeld gaat over politieke benoemingen, dit is een land waar we dat niet kennen. Als het gaat over ministeriële kabinetten die de pers trachten te beïnvloeden, dit is een land waar we dat niet kennen. Het is nog nooit gebeurd in onze geschiedenis dat men vanuit een ministerieel kabinet tracht een krantenartikel te beïnvloeden of een journalist. Laten we dat dus allemaal in de juiste context zien.

Het is wel heel belangrijk dat de lat voor alle lidstaten gelijk ligt. Minister-president, u hebt daar ook naar verwezen. Polen en Hongarije zijn hier terecht

vernoemd, maar we moeten ook Spanje vernoemen. Nu is er in Catalonië het proces tegen de voormalige minister-president Mas. We kunnen dat natuurlijk niet anders zien dan als een politiek proces. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Het gaat niet over Turkije. Turkije is tot nader order geen lidstaat van de EU. Artikel 17 is daar voorlopig niet van toepassing. Op Spanje is het wel van toepassing. Men kan zich ook vragen stellen bij een land als Roemenië, waar een sociaaldemocratische regering eerst via nooddecreten een normale rechtsgang tracht te beïnvloeden en amnestie tracht te verlenen voor misdrijven die duidelijk ook een politieke doelstelling hebben – nu tracht men dat via een normale parlementaire weg te doen.

Ik ben het er dus mee eens dat de lat hoger moet liggen. Maar hij moet dan wel even hoog liggen voor alle lidstaten en voor alle landen. Minister-president, de 'peer view' waar u het over had, is op dat vlak een heel goed instrument: we mogen er niet één land uitpikken en ons daarop helemaal focussen, terwijl we voor andere landen een oogje dichtknijpen. Het komt eropaan alle landen op dezelfde manier te behandelen en aan dezelfde hoge standaarden af te toetsen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Soens, ik heb niet gezegd dat het wordt geagendeerd op de volgende Raad. Ik heb gezegd dat het op de Raad zal worden geagendeerd als er daarover gerapporteerd is, als de zaak afgewerkt is.

Voor de rest denk ik dat we de werking van de Commissie daaromtrent moeten ondersteunen en onderschrijven. Dat is de goede aanpak. Ik heb hier in de zaal niemand gehoord die zo ver gaat als mijn collega Magnette. Hij zegt dat er een 'Polxit, Hongrex, Roumaxit en Bulgxit' moet komen: een exit van de Polen, de Hongaren, de Roemenen en de Bulgaren. U kent het fameuze interview dat hij heeft gegeven aan Le Monde. Ik denk niet dat wij zo ver moeten gaan. We moeten er alles aan doen om die landen aan boord te houden, maar dan wel met de correcte naleving van de fundamentele principes die ten grondslag liggen aan de EU.

Mijnheer Van Overmeire, ik ben het met u eens dat het goed zou zijn om alle zorgwekkende evoluties op dat vlak onder ogen te nemen. U hebt verwezen naar de vervolging van een minister-president wegens het organiseren van een niet-bindend referendum. Dit vloekt met ons aanvoelen van de rechtsstaat. De voormalige hoofdredacteur van Knack, Frans Verleyen, werd ooit vrijgesproken nadat hij werd vervolgd vanwege het publiceren van een opiniepeiling in de zogenaamde 'verboden periode'. Onze rechtbanken hebben daar komaf mee gemaakt door te stellen dat het een kwestie was van vrije meningsuiting en van vrijheid van opinie. De man werd vrijgesproken. Het verbaast mij dat een minister-president wordt vervolgd op die basis.

Mevrouw Soens, ik zou ook willen dat de ngo's werk maken van wat gebeurt in Roemenië: de corruptiewetgeving die daar wordt aangepast op maat van een partij, de regerende partij. Er zijn inderdaad een aantal landen waarover we ons zorgen moeten maken. Ik hoop dat dat allemaal op gelijke voet behandeld wordt, zonder dat we zover moeten gaan als Paul Magnette, die zegt dat die vier landen er dan maar uit moeten. Ik denk het tegendeel. Er zijn in die landen toch nog altijd democratische verkiezingen. Ik geloof ook in de zuiverende werking van een verkiezing. Je hebt een meerderheid die komt, maar ook een meerderheid die gaat. Een meerderheid kan weggestemd worden. De kiezer heeft vaak een gezonde reactie op dat soort zaken. Laat ons toch blijven uitgaan van een vertrouwen in de zuiverende werking van de democratie. Maar laat ons ook vragen dat alle zorgwekkende evoluties in diverse landen op gelijke voet worden behandeld.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Het valt natuurlijk moeilijk te ontkennen dat er vandaag feiten zijn die de rechtsstaat in Polen en Hongarije uithollen, dat het verder gaat dan opinies. Ik gruw van een uitspraak als: 'Je moet dat in zijn context zien.' Dat zijn bewoordingen die ook worden gebruikt om beslissingen van Trump goed te keuren of in elk geval niet expliciet af te keuren. Ik zou toch willen vragen om daar heel correct in te zijn.

Tot slot wil ik hier nog aan toevoegen dat we met onze fractie een voorstel van resolutie hebben ingediend over de uitholling van de rechtsstaat in Polen, onder andere met betrekking tot de persvrijheid. Ik zou willen vragen om die binnenkort in deze commissie te agenderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over nieuwe cijfers aangaande de bekrachtiging van archeologienota's – 1175 (2016-2017)

**VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het archeologisch voor-
traject – 1220 (2016-2017)**

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, sinds 1 juni 2016 is de nieuwe archeologieregelgeving in haar geheel van toepassing. We hebben er al verschillende malen over gesproken. Uit de ervaring van de vorige maanden blijkt dat de overgang van de oude naar de nieuwe regelgeving zeker niet altijd even vlot verloopt. Uit de eerste cijfers die ik opvroeg en uit de signalen uit het werkveld bleek dat vooral de intrede van de archeologienota voor een serieus probleem zorgde. Een gemiddelde kostprijs van maar liefst 2500 euro, terwijl men in de berekeningen op voorhand 250 euro naar voren had geschoven, zorgt toch voor enige 'fronsing'.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft het overzicht van bekrachtigde en geweigerde archeologienota's aangevuld met de cijfers voor de maand januari. Het aantal behandelde archeologienota's gaat voor het eerst achteruit, maar er is niet noodzakelijk sprake van een trendbreuk, aangezien het gaat over een verschuiving van 40 procent, die bij de eerste doorlichting wordt bekrachtigd, naar 50 tot 60 procent. Je kunt natuurlijk zeggen dat er van 40 tot 60 procent een verschuiving is van 20 procent. Je kunt ook zeggen dat er van 40 tot 50 procent een verschuiving is van 10 procent. Het hangt af van de manier waarop je naar cijfers kijkt. Het percentage bekrachtigingen is in relatie tot het aantal geweigerde nota's de voorbije drie maanden stabiel gebleven.

Sinds 1 januari kunnen erkende onroerenderfgoedgemeenten overigens autonoom beslissen over de archeologienota's die werden opgemaakt voor terreinen op hun grondgebied.

In navolging van de opmerkingen die zowel door mezelf als door mevrouw Van Werde werden gemaakt, is er voor het kerstreces een aanpassing gebeurd door middel van een ministerieel besluit om de code van goede praktijk aan te passen voor archeologen en voor het gebruik van metaaldetectoren. De aanpassingen

gebeuren op basis van maatregelen die voorgesteld werden door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Wij verwelkomen deze maatregelen, maar er zijn toch enkele fundamentele decretale bijstellingen nodig om echt tot oplossingen te komen. Een belangrijke aanpassing zou betrekking kunnen hebben op de code van goede praktijk. Minister-president, op zich kan er natuurlijk niemand iets hebben tegen een code van goede praktijk, als dat een richtinggevend kader is dat de erkende archeoloog als leidraad kan gebruiken bij zijn of haar opzoekingswerk. Alleen getuigt het, volgens mijn fractie, van ontzettend weinig vertrouwen dat, ten eerste, archeologen moeten worden erkend door het agentschap; dat zij, ten tweede, strikt en op de letter een handboek moeten volgen bij de opmaak van een nota; en ten derde dat diezelfde nota nog eens onder een vergrootglas wordt gehouden en de archeoloog hiervoor telkenmale wordt geciteerd. De overheid heeft in geen enkele sector zo weinig vertrouwen in mensen die men daarenboven zelf heeft aangeduid.

Conform het regeerakkoord dient de Vlaamse Regering ook hier vertrouwen te geven aan een sector die momenteel kreunt onder de betutteling. Dit is volgens mij echt in tegenstelling met waar we met Vlaanderen naartoe willen.

Bovendien is het feit dat de Vlaamse Regering recent de code van goede praktijk heeft aangepast, een erkenning dat er wel degelijk iets fout mee is. Maar wij willen meer aanpassingen aan de code van goede praktijk.

Het zou bijvoorbeeld goed zijn een 'archeologienota light' in te voeren. Daardoor zouden nodeloze kosten en vertragingen kunnen worden vermeden. Een andere benaderingswijze is, in plaats van minimumdoelstellingen vast te klikken, de code van goede praktijk te hanteren als afwegingskader voor het archeologisch onderzoek.

Uit onze contacten met de sector is gebleken dat de beoordeling niet altijd even consequent of objectief is. Men vertelt ons dat eenzelfde dossier drie verschillende beoordelingen kan krijgen, afhankelijk van welke erfgoedconsulenten het lezen. Volgens mij is daar toch ook wel enige aanpassing nodig. Wij zijn voor een systeem waarbij we ervan uitgaan dat een erkend archeoloog die zijn nota indient bij het agentschap Onroerend Erfgoed, en die op dit moment elke keer moet worden gecontroleerd, een goed werkstuk aflevert. We moeten met steekcontroles werken om te zien op welke manier de code van goede praktijk wordt opgevolgd. Dat zou een veel beter systeem zijn. Dat zou er ook voor zorgen dat we de vertragingen die we vandaag oplopen, en ook de kosten, kunnen vermijden.

Er zijn daarnaast toch ook wel enkele vragen bij de huidige werking. Stel dat een erkend archeoloog iets indient. Een ambtenaar moet dat van a tot z controleren, om te bekijken of de werkwijze conform gebeurde met de handleiding van 210 pagina's. Dat getuigt alvast niet van ongelooflijk veel vertrouwen in de erkenning die we zelf hebben toegekend. Sterker nog, als deze ambtenaar zelf geen erkende archeoloog is, kun je de vraag stellen hoe een leek de nota van een erkend archeoloog mag beoordelen. Als de ambtenaar zelf wel een erkend archeoloog is, is dit opnieuw een mooi voorbeeldje van een inefficiënt gebruik van overheidsmiddelen. Wij vragen ons dan af in welke mate dit tot de kerntaken behoort van het agentschap.

Minister-president, acht u de aanpassingen in dit ministerieel besluit voldoende of werkt het agentschap ondertussen verder aan nieuwe maatregelen? Dat laatste zouden wij zeker bijzonder toejuichen.

Hoe zit de verdeling tussen de bekrachtigde en geweigerde archeologienota's bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten? Zien we daar dezelfde tendens opduiken?

Wat denkt u van het voorstel om de code van goede praktijk los te laten als bindend kader, en om het voortaan als richtinggevend kader te hanteren?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Voorzitter, mijn vraag sluit aan bij de vraag van de heer De Gucht. Maar ik wil toch ook even reageren op het gisteren verschenen krantenartikel van de heer De Gucht en van mevrouw Lydia Peeters. Daar stonden toch een paar vreemde vaststellingen in. Ik vond het ook een beetje framing.

In het artikel stond dat het aantal geweigerde archeologienota's momenteel één op twee is. Dat klopt volgens mij niet. Het agentschap publiceert een maandelijks overzicht van het aantal ingediende en bekrachtigde archeologienota's. In het begin – en dan hebben we het over de periode april-augustus 2016 – lag het percentage weigeringen hoog. Dat was volgens het agentschap te wijten aan 'kinderziekten'. Een groot aantal van die eerste archeologienota's was niet conform de bepalingen van het decreet en de code van goede praktijk. Vanaf september 2016 is er echter een kentering in de kwaliteit van de ingediende archeologienota's. We zien ook dat het aantal weigeringen sterk daalt. In januari bedroeg het percentage weigeringen slechts 23 procent, waar dit in juli-augustus nog meer dan 60 procent was. Dat is toch wel een kentering.

Ik geef nog een tweede opmerking in verband met het artikel waarin, denk ik, een paar dingen op een hoop worden gegooid. De prijs van het bouwproject van het sportcomplex in Haacht is niet opgelopen tot drie keer de initiële prijs door de verplichte archeologienota, maar wel door het feit dat men bij de uitvoering op vondsten is gestoten. Dat maakt de hele zaak duurder. Dat zou in de vorige regeling identiek geweest zijn. Het gaat om kosten van archeologische opgravingen. Dat heeft niets te maken met het preventieve aspect van de archeologienota en het voortraject. De bouwsector was trouwens zelf vragende partij voor dat voortraject. Want het is net om te vermijden dat de ontwikkelaar pas na het verkrijgen van de vergunningen zou worden geconfronteerd met een archeologisch traject dat er gekozen werd om door middel van een verkennend vooronderzoek duidelijkheid te scheppen.

De opmaak van de archeologienota kost inderdaad geld. Blijkbaar was de kostprijs hoger dan initieel voorzien, net omdat men bij de start te streng optrad. Dat zou nu moeten zijn opgelost want net voor het kerstreces keurde de Vlaamse Regering, na overleg met de Vlaamse Ondernemers in Archeologie (VONA), een nieuwe code van goede praktijk goed om tegemoet te komen aan enkele bezorgdheden. In de bijgestelde code van goede praktijk introduceert u, minister-president, inderdaad de '2.0 archeologienota met beperkte samenstelling', die de heer De Gucht al noemde. Daardoor neemt de opmaak van een archeologienota minder tijd in beslag in die situaties waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, waar de bodemingrepen geen negatieve impact hebben, of waar een opgraving niet tot nuttige kenniswinst leidt.

Ook de vaststellingsprocedure voor de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, is vereenvoudigd. Daardoor zijn percelen en gebieden die beantwoorden aan de criteria, sneller vrijgesteld van het verkrijgen van een archeologienota. Deze wijzigingen zijn van kracht sinds 1 januari 2017.

Minister-president, we kennen de cijfers van het aantal geweigerde nota's sinds april 2016. In hoeveel gevallen werd beroep ingesteld tegen de weigering? Werden de nota's in beroep wél bekrachtigd? Gebeurt het vaak dat het agentschap de termijn van 21 dagen laat voorbijgaan, waardoor de nota stilzwijgend bekrachtigd is?

Het percentage geweigerde archeologienota's schommelt de laatste maanden rond de 23 procent. Wat waren de belangrijkste redenen van weigering in december en januari?

Het decreet voorziet in de mogelijkheid om eerst een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uit te voeren, bijvoorbeeld als het onmogelijk is

om voorafgaand een ingreep in de bodem uit te voeren. Hoeveel procent van de ingediende archeologienota's kiest voor het uitgestelde traject? Is er sinds de inwerkingtreding een evolutie merkbaar?

Sinds 1 januari is het mogelijk een archeologienota met beperkte samenstelling in te dienen. Kunt u aangeven in hoeveel gevallen hiervan gebruik is gemaakt? Wat is het slaagpercentage van deze 'archeologienota's light'?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, ik wil om te beginnen toch nog eens herinneren aan onze internationale verplichtingen ter zake. Het verdrag van Valetta zegt dat je het archeologisch erfgoed met rust moet laten. Als je het dan toch beroert, is het diegene die verstoort die de kosten die daaraan verbonden zijn, op zich moet nemen. Dat kan op twee manieren. Je kunt, na alles in kaart te hebben gebracht en te hebben gedocumenteerd, alles onder de grond laten. Ofwel, als het helemaal beroerd wordt, moet het worden weggenomen. Dan kan het worden ondergebracht in musea of in stockeringsruimte waar het kan worden bewaard, wetenschappelijk worden onderzocht en geïnventariseerd. Maar de regel is: laat het waar het is, op de zeebodem of in de ondergrond.

We hebben dat in ons decreet op een verstandige manier aangepakt. Vroeger kon het voorvallen dat er een lange periode niet kon worden gewerkt. Men begon en stelde vast dat er zich archeologie onder de grond bevond. Er zijn trouwens procedures geweest tegen de Vlaamse overheid die we verloren hebben. We hebben ervoor gezorgd dat mensen vooraf een archeologienota kunnen maken, zodat ze niet tijdens het bouwproces plotseling geconfronteerd worden met het stilleggen van de werken gedurende een lange tijd. Dat was een eerste verstandige maatregel.

We hebben ook oppervlaktecriteria ingevoerd. In archeologische zones is de oppervlakenorm 300 vierkante meter. Als het perceel minder is dan 300 vierkante meter, dan wordt dat uitgesloten. In niet-archeologische zones wordt een grotere oppervlakte uitgesloten, tot 3000 vierkante meter. Die proactieve benadering is zeer goed en die werpt vruchten af.

Nog voor 5 oktober, toen de eerste resultaten binnenkwamen, hebben we gezegd dat dit moet veranderen. De archeologienota moet op een andere manier worden aangepakt. Op 5 oktober heb ik meegedeeld dat ik de instructies al had gegeven. We waren al volop aan het werken om dat bij te schaven. Ik heb toen drie kernwoorden gebruikt: de archeologienota moet eenvoudiger, sneller en goedkoper. Dat waren de kernopdrachten die ik had gegeven aan de administratie. Die nota, die code voor goede praktijken is ondertussen aangepast, met goedkeuring van uw partij, mijnheer De Gucht. Iedereen heeft de wijziging van die code voor goede praktijken zeer recentelijk goedgekeurd.

De reacties uit het veld – dat is ook niet onbelangrijk – zijn positief. Het bouwoverleg heeft zich op 13 februari zeer positief uitgesproken. De architectenvereniging Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV) evenzeer en de archeologen waarover het gaat, Vlaamse Ondernemers in Archeologie (VONA), evenzeer.

We zien ook de positieve effecten: de wachttijd is sterk ingekort. Momenteel is er een wachttijd van zes tot zeven weken. Vroeger was dat minimum drie maanden. De opmaak van een archeologienota duurt nog slechts gemiddeld een week. Het percentage weigeringen schommelt de laatste maanden tussen 20 en 25 procent. Dat is heel wat anders dan een op de twee, waarover het artikel gisteren sprak.

Er zijn ondertussen 142 erkende archeologen – natuurlijke personen – en 22 rechtspersonen. Dit lijkt me voldoende. Mijn aanvoelen is dat er meer mededinging moet spelen. Ik doe daar ook een oproep voor. Misschien moet ik dat ook

nog eens vragen aan de architecten en de projectontwikkelaars. Ik neem aan dat de lokale besturen dat vanzelf doen. Waarom hebben we zoveel archeologen? Dat is om prijsvergelijking mogelijk te maken. We weten hoe het gaat. Heel vaak is er een architect die wel iemand kent, zoals dat gebeurt met een veiligheids-expert en een energiedeskundige. Daar speelt naar mijn smaak te weinig concurrentie. Als je er 142 hebt plus 22 rechtspersonen in Vlaanderen, dan kun je toch aan 3, 4 of 5 mensen vooraf prijs vragen. Ik neem aan dat lokale besturen dat wel doen. Het is ook een taak van de overheid. Ik weet niet of dat voldoende gebeurt in de privésector.

90 procent van de archeologienota's kost tussen 0 en 5000 euro. 15 tot 20 procent kost minder dan 1500 euro, 60 procent kost tussen 1500 en 3000 euro, en dat is dan al de bulk. Vroeger hadden we 2500 tot 7500 euro, amper 15 tot 20 procent gaat boven de 3000 euro. Ik zet ook in op de versnelde uitbreiding van de kaart met gebieden waar geen archeologie te verwachten valt door een tweemaandelijks vaststelling.

Het pijnpunt is natuurlijk de kost van de archeologische opgravingen. In het decreet hebben we opgenomen dat er een solidariteitsfonds kan worden opgericht. Ik heb daar hemel en aarde voor bewogen bij alle sectoren. Die hebben dat tot nu toe niet gedaan. Een lichtpuntje is dat op het bouwoverleg op 13 februari de confederatie zelf is gekomen met de mededeling dat ze nu werk zullen maken van zo'n solidariteitsfonds. De Vlaamse overheid gaat daarin ook participeren. Dat lijkt me een correcte aanpak om die kosten daarvan, die volgens Valetta ten laste van de verstoorder zijn, te solidariseren. Ik zeg dat nu al enkele jaren. Maar in de sectoren moet je daarvoor ook medewerking krijgen, zodat ze een kleine bijdrage leveren, waardoor die kosten heel sterk worden uitgesmeerd.

Collega's, ik blijf onverkort zeggen dat we midden 2017 de volledige regelgeving zullen evalueren. We gaan wat we recentelijk hebben aangepast, nu niet opnieuw wijzigen. We nemen alles mee in de grote evaluatie die we onmiddellijk bij de inwerkingtreding van het decreet hebben afgesproken.

De code van goede praktijk loslaten als bindend kader, lijkt me geen goed idee, mijnheer De Gucht, omdat we standaarden vooropstellen voor kwaliteit, een manier van aanpak en een ondergrens bepalen voor kwaliteit. Maar we gaan dat sneller beoordelen. Dat er wisselende beoordelingen zouden zijn, daarvan zegt de administrateur-generaal dat het niet kan, want dat wordt altijd in teamverband bekeken. Het hangt niet af van een persoon die zus of zo kijkt, men bekijkt dat in een team. Het agentschap bekijkt de archeologienota met de drie vragen. Het antwoord op die drie vragen wordt bekeken. Ze spitten niet de hele archeologienota tot op de komma uit, nee, ze beoordelen drie belangrijke vragen. Het is nooit zo dat op een negatieve beoordeling van een van de drie vragen een weigering komt. Het moet een samenspel zijn van negatieve beoordelingen op de drie vragen. Ik geef ze u straks.

Dat bindend karakter is er ook op vraag van de sector, die een kader wil dat voor hen een houvast biedt. Het is in het belang van de opdrachtgever, van de bouwheer, dat die archeologienota er niet komt. Straks zult u het cijfer horen van de nota's waarvoor geen opgravingen nodig zijn. Het is in het belang van de bouwheer dat er een correct antwoord komt op die vragen.

De cijfers van het aantal geweigerde nota's dan. Er is slechts éénmaal een beroep ingediend tegen een weigering, en dat beroep is dan ook ingetrokken, want er was een aangepaste versie ingediend bij het agentschap, dat is bekrachtigd door het agentschap. Het gebeurt heel zelden dat het agentschap de termijn van 21 dagen laat voorbijgaan, waardoor de nota stilzwijgend wordt bekrachtigd. In

totaal werden slechts 7 archeologienota's stilzwijgend bekrachtigd op een totaal van 1270 bekrachtigingen. Dat is dus ongeveer 0,5 procent.

Sinds midden november vorig jaar beoordeelt het agentschap de nota's aan de hand van essentiële onderdelen. Een: of de inschatting van de archeologische waarde van het onderzochte gebied aanvaardbaar en gemotiveerd is onderbouwd. Twee: of het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen doeltreffend is. Drie: of het programma van maatregelen begrijpelijk en uitvoerbaar is. Als er een weigering is, gebeurt dat meestal op basis van een combinatie van de drie criteria.

De archeologienota met beperkte samenstelling – collega's, dat is belangrijk voor u om te weten omdat het in het voordeel is van de bouwheer/opdrachtgever – geldt als er een aantoonbare zekerheid is dat er geen archeologisch erfgoed aanwezig is, of een aantoonbare zekerheid dat de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, een impact zullen hebben op gelijk welk archeologisch erfgoed dat er is, en als er een aantoonbare zekerheid is dat een archeologische opgraving nooit leidt tot nuttige kenniswinst. Als het gaat over voorwerpen waarover het agentschap al 250 maal is gedocumenteerd, waarover alle wetenschappelijke kennis is verzameld en gepubliceerd, dan is er alleen maar een beperkte samenstelling nodig. Als de archeologen zich houden aan al die instructies, dan is dat in het voordeel van iedereen. Het is ook belangrijk dat het agentschap daar op dat vlak de hand aan houdt.

Men zegt mij dat het bijna altijd van dezelfde archeologen is dat er nota's worden geweigerd. Er zal een evaluatie komen van de erkenning. Als we vaststellen dat die archeologen keer op keer op een weigering botsen omdat ze bijvoorbeeld die criteria onvoldoende in rekening nemen, waardoor er grote kosten ontstaan, dan zal het agentschap de erkenningen intrekken. Er zit dus een meerwaarde in die erkenning. Als je daar als particulier mee wordt geconfronteerd, wil je de zekerheid hebben dat het geen mensen zijn die daar losjes mee omspringen.

Tot op heden zijn er zeventien archeologienota's ingediend door onroerenderfgoedgemeenten. De erkende onroerenderfgoedgemeenten moeten de beslissingen hierover opnemen in het register, zodat we dat kunnen weten. Er zijn er tien opgenomen in dat register. Het betreft zeven bekrachtigingen, een bekrachtiging met voorwaarden en twee weigeringen. Gelet op het recente karakter van dit alles, is het te vroeg om over tendensen te spreken.

Een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem en een vooronderzoek met uitgesteld traject, het omgekeerde als het ware... Collega Van Werde, voor de periode juni - november 2016 was er een percentage tussen 40 en 48 voor het uitgestelde traject. Dat is gedaald. In november was dat nog 41 procent, in december was dat 34 en voor januari was dat 39 procent. Je kunt dus over een licht dalende trend spreken, zonder te zeggen dat dit sterk is gedaald.

Er zijn al 28 archeologienota's met beperkte samenstelling behandeld door het agentschap. 22 zijn er bekrachtigd, 6 zijn er geweigerd. Het is belangrijk dat archeologen die criteria nauwgezet hanteren: zal er beroering zijn door de werken die gebeuren, is er een meerwaarde van de kennis die we kunnen opdoen, is hier archeologie te verwachten? Dat moet men nauwkeuriger aangeven, om verdere kosten in het traject te vermijden.

We hebben dat zeer goed en snel aangepakt en grondig bijgestuurd. Uit de sector heb ik tot nu toe alleen maar positieve reacties gekregen. Dat er nog verbeteringen en verfijningen kunnen gebeuren, dat zal zo zijn. Dat erkenningen zullen worden ingetrokken, daar hou ik rekening mee, bijvoorbeeld als er archeologen zijn die stevast de code verkeerd hanteren, dat ze mensen onnodig op kosten

jagen of geen grondig of goed werk leveren. Ik pleit ervoor om de totale evaluatie daarvan op te nemen in de evaluatie van midden dit jaar.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, natuurlijk zijn die wijzigingen goed. Dat is ook de reden waarom we ze hebben goedgekeurd. Als ik uw antwoord hoor, heb ik bijna de indruk dat het allemaal perfect loopt. Er is dus niet noodzakelijk een wezenlijk probleem. 60 procent zit nog altijd boven de 1500 euro. Dat is veel geld. Als men in het begin zei dat het 250 euro zou kosten, dan is 60 procent boven de 1500 euro veel geld. De redenering dat alles perfect loopt ...

Ik ben geïnteresseerd in, en ik vind het belangrijk dat men weet en in kaart brengt wat in onze ondergrond aanwezig is, en dat we datgene wat belangrijk is, goed bewaren, niet omdat de internationale gemeenschap dat belangrijk vindt, maar omdat ik dat zelf belangrijk vind. Vlaanderen moet dat doen. Je kunt het verleden pas echt goed begrijpen als je dat verleden op een goede manier hebt gedocumenteerd.

Daar kun je op twee manieren mee omgaan. Je kunt dat doen op de manier van de heer Caron en dan wordt er in de volgende twintig jaar in Vlaanderen geen steen meer verlegd. Dan kunnen we allemaal in Bokrijk gaan wonen. Je kunt het ook doen vanuit de redenering... In Vlaanderen heeft iedereen een baksteen in de maag, we willen bouwen, we willen ons eigen stukje zekerheid voor ons pensioen, de zekerheid voor een Vlaming is een eigen huis te hebben. We zorgen er nu voor dat de Vlaming die er met zijn spaarcenten in slaagt een stukje grond te kopen om er een huis op te bouwen, de inbreker is van de ondergrond als daar iets in zit.

Als de Vlaming een stuk grond koopt, wil hij maar één ding: binnen zijn economische mogelijkheden wil hij daar een huis op zetten. We moeten onze ondergrond op een goede manier beschermen en ervoor zorgen dat we weten wat waar ligt en dat in kaart brengen. Degene die een bouwgrond koopt – bouwgrond is al niet goedkoop in Vlaanderen – moet niet nog eens worden gestraft door de overheid omdat hij daarop bouwt. Daar moeten we op een goede manier mee omgaan.

Minister-president, welke rol zal de overheid spelen in dat solidariteitsfonds, in welke mate zult u daarmee optreden? Zult u een voortrekkersrol spelen om dat mee op poten te zetten? U zegt dat de sector dat gaat opstellen, maar welke rol gaat u erin spelen? Binnen welke termijn mogen we dat verwachten?

Minister-president, ik juich toe dat u de marktwerking toejuicht, maar de realiteit is dat de archeologen op dit moment overbevraagd zijn en dat ze de marktwerking niet genoeg kunnen laten spelen omdat ze veel te lang met dossiers bezig moeten zijn. Je kunt er op dit moment niet voor zorgen dat die archeologen op de juiste manier de markt kunnen laten spelen.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, u zei dat de bouwsector toch zou overwegen om een solidariteitsfonds op te richten. In het verleden hebt u gezegd dat er meerdere solidariteitsfondsen mogelijk zouden zijn. Hoe moet ik dat zien? Zou elke provincie zo'n fonds kunnen krijgen? Gaat u daar overal in investeren?

Als het agentschap een archeologienota bekrachtigt, komt die online. Het kan echter ook zijn dat het agentschap aan die bekrachtiging voorwaarden koppelt. Die bekrachtigingsbeslissing komt nog niet online. Is dat een mogelijkheid? Voor de bouwheer lijkt het mij belangrijk dat hij weet welke voorwaarden aan die

bekrachtiging gekoppeld zijn, zeker bij het uitgesteld traject waarbij het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem pas in de tweede fase gebeurt. Is dat eventueel te overwegen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Projectontwikkelaars, architecten en bouwheren leggen een grote druk op de archeologieregelgeving. Sommige collega's hier blijken te vergeten dat ook in het oude decreet archeologie een prominente plaats had, en niet altijd met eenvoudiger en soepeler procedures dan vandaag. Dat wil ik even meegeven. Het voorbeeld van Haacht zou ook in de oude regelgeving ongetwijfeld tot een opgraving hebben geleid en zou veel complexer en trager zijn gegaan dan vandaag. Minister-president, ik wil het ook eens voor u opnemen.

Mijnheer De Gucht, wat me het meeste stoort... U begint over het solidariteitsfonds. In deze commissie, ook in de vorige legislatuur, hebben we daar veel over gediscussieerd. Uw partij heeft dat initiatief van het verplichte solidariteitsfonds opgeblazen. Dat mag ook eens worden gezegd. Dan moet je hier niet komen huilen dat het veel geld kost aan bouwheren terwijl er een oplossing mogelijk was, zoals de minister president, veel beleefder dan ikzelf, heeft gezegd.

Minister-president, het is natuurlijk waar: we hebben een veel betere regeling en die is proactief, maar ze is nog niet helemaal in orde. Het kan eenvoudiger, en dat moeten we in de evaluatie meenemen. Het moet sneller en goedkoper, daarmee ben ik het eens. Mijnheer De Gucht, Vlaamse Ondernemers in Archeologie (VONA) – dat is een bloeiende sector geworden, een privésector waarin de overheid vroeger alleen optrad, ik wil ook even een liberaal principe meegeven – gaan helemaal akkoord met de aangepaste code van goede praktijk. Ik heb contacten met het middenveld, in dit geval met die beroepsvereniging, en zij hebben me dat bevestigd. Je kunt het ook lezen in hun documenten. Als het goed is, mag het ook worden gezegd.

Ik vind het erg dat de archeologie de laatste tijd op een oneerbare manier wordt aangevallen. Dit stuk in de krant van vandaag staat vol met feitelijke fouten. We moeten verbeteren en vereenvoudigen. Wat ik niet wil, is dat we achteruit gaan. Ik wil best dat er aan stenen wordt geroerd in de bodem. Misschien is de betonstop wel een zegen voor de archeologie op de lange termijn. Dan moeten we minder beroeren in de open ruimte en kan het in situ worden bewaard. Laten we dat ook even zeggen.

Er is een communicatieprobleem tussen bouwheren, archeologen en het agentschap. Er moet beter worden gecommuniceerd. Dat werd mij gemeld. De bouwheren krijgen blijkbaar zeer moeilijk contact met het agentschap om bij geweigerde archeologienota's te kunnen detecteren waar het fout liep. In de wandelgangen hoor ik ronken dat de oppervlaktecriteria zouden worden verdubbeld zodat er dus minder archeologisch vooronderzoek/onderzoek moet gebeuren, en dat u zou overwegen – ik wil graag uw politiek antwoord horen – om geen nieuwe archeologische zones te erkennen. Is dat waar? Dat maakt mij ongerust.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Meneer Caron, bij uw laatste zin begin ik toch meer naar de heer De Gucht te neigen. Maar goed, we gaan niet onderling discussiëren.

Minister-president, we moeten toegeven dat in juni vorig jaar bij de introductie van het nieuwe systeem archeologie van het decreet een en ander in de soep is gedraaid. Collega Christiaens uit Tongeren, die allicht veel te maken heeft met archeologie, heeft u daar ook al regelmatig over ondervraagd in de afgelopen maanden. Er waren inderdaad weinig erkende archeologen die strikt de code goede praktijk toepasten.

Minister-president, als ik u mag geloven – en ik geloof u – dan zijn er onder-tussen veel meer archeologen waartussen de mensen kunnen kiezen. Dat is een heel goede zaak. In december was er de introductie van de archeologienota. Wij noemen die de 'archeologienota light', maar u vraagt naar een nog lichtere versie. Dat wordt dan al heel 'light'. Voor de piste van de heer De Gucht valt er misschien wel iets te zeggen, maar we moeten ook toegeven dat de archeologen zelf vragende partij zijn voor een sterke kwaliteitscontrole. Dat horen wij toch. Als er nog iets aan die code moet veranderen, dan zou ik dat zeker in overleg met hen doen.

Verder mag een flexibele benadeling van die code goede praktijken er natuurlijk ook niet toe leiden dat je een soort vrijbrief geeft aan die erkende archeologen, waardoor je een concurrentierace to the bottom krijgt. Dat hebben we gezien bij het EPC-atteest (energieprestatiecertificaat), en die weg gaat het beter niet op.

Minister-president, ik was in ieder geval heel tevreden met uw antwoord. Ik ben ook tevreden dat er weer sprake is van het solidariteitsfonds. Misschien kunt u daar ook nog iets dieper op ingaan. Indien niet vandaag, dan kunnen we dat toch beter samen goed opvolgen voor er, bij wijze van spreken, plots iets in de pers verschijnt. Misschien kan de commissie er samen mee over nadenken hoe het met dat solidariteitsfonds verder gaat lopen. Dat interesseert ons, en dat wist u ook al in de vorige legislatuur.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, bedankt voor de diverse opmerkingen, tussenkomsten en suggesties. Meneer De Gucht, als u uit mijn woorden hebt begrepen dat ik vind dat alles perfect is, dan hebt u dat verkeerd begrepen. Ik heb het ook niet gezegd. Daarom heb ik ook gezegd dat we gaan evalueren. We hebben al heel veel verbeterd aan die code, en we gaan alles evalueren. Als we dat doen met de code, zullen we dat uiteraard in samenspraak doen met de betrokkenen. We gaan ook naar VONA luisteren – dat zijn zelfstandige archeologen –, die op het kabinet zijn komen zeggen dat ze tevreden zijn met de aanpassingen die zijn doorgevoerd.

We hebben inderdaad een grote stap vooruit gezet door te zeggen dat we dat allemaal proactief opnemen in de vergunningsprocedure. Dat is een zeer grote tijdswinst tegenover het verleden. Zaken zoals Haacht kwamen pas helemaal op het einde aan bod, op het moment dat de werken volop bezig waren. Dan pas was er sprake van grote problemen en schade.

Dat we de perfectie, of toch het best mogelijke hebben bereikt, daar ben ik niet van overtuigd. Er moet nog verbetering kunnen zijn. Of er betere communicatie mogelijk moet zijn, daarvoor geef ik straks het woord aan de administrateur-generaal. Daarvan ben ik niet op de hoogte. Ik vraag wel aan het agentschap om zeer sterk de hand te houden aan die nota's met beperkte samenstelling. Het is zeer belangrijk dat archeologen zo'n nota maken waaruit blijkt dat het echt niet nodig is om er verder in te gaan. Dat moet bijna een eerste reflex zijn. Ik kan begrijpen dat de eerste reflex van sommige mensen is: we gaan toch maar voor het maximum gaan, terwijl de criteria voor de beperkte samenstelling zeer pertinent zijn. Ook als er archeologie in de grond zit, kan het nog zijn dat we zeggen dat het niet nodig is omdat er geen nieuwe bijdrage aan de kennis die we al hebben, zal worden geleverd. Ik vraag echt om daar aandacht voor te hebben.

Collega's, daarin moet er nog meer mededinging spelen. Dit kan ertoe leiden dat de archeologienota's sneller, eenvoudiger en tegen lagere prijzen worden op-gemaakt. Dat het perfect is, dat zeg ik dus niet. We hebben wel al heel veel verbeterd aan de regeling.

Over het archeologiefonds is in de vorige regeerperiode heel veel te doen geweest. Meneer Caron, u herinnert zich dat nog. Wat de inbreng van de overheid betreft: we hebben al het mogelijke gedaan, het staat in het decreet, alleen is het niet verplicht. De bouwsector is nu bij mij gekomen om te pleiten voor een verplichte regeling. De confederatie zegt dat ze het zonder verplichting niet kunnen. Zij denken veeleer in de richting van een verplichte verzekering, zodat er een verzekeringsfonds bijdraagt. Ze gaan een voorstel uitwerken. Het decreet gaat uit van een andere regeling. In elk geval hebben wij gedaan wat we moeten doen.

De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) heeft op mijn vraag een hele studie gemaakt om daar een model van uit te werken, hoe zo'n fonds kan werken. Mevrouw Van Werde, we hebben ook de mogelijkheid opengelaten dat er meerdere fondsen zouden zijn. Door geen enkel fonds, niet door de landbouw, niet door de projectontwikkelaars, niet door de bouwsector, niet door de industrie, is daarop ingegaan. We staan daar dus voor open.

Er is nu een lichtpuntje, omdat de confederatie voor het eerst zelf heeft gezegd dat ze een solidariteitsregeling willen uitwerken, die bij hen verplicht is. Ze denken in de richting van een verzekering. Oké, ze kunnen uitzoeken of dat verzekeraar is met een premiebedrag, dan wel of iedereen een hele kleine bijdrage betaalt. Degenen die al langer op gemeentelijk vlak actief zijn, herinneren zich dat bij elke overheidsopdracht destijds helemaal op het einde een kleine bijdrage stond aan het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB). Dat leidde ertoe dat het WTCB over de middelen beschikte om dat wetenschappelijk onderzoek te doen voor de bouwsector. Ik denk dat dit ondertussen niet meer bestaat. Dat kon een model van inspiratie zijn.

Mijnheer De Gucht, er is zeker een decretale basis. We zijn ook bereid om daar financieel in te participeren. Dat hebben we ook gezegd bij de parlementaire voorbereiding. Er is een studie van de PMV, maar ik wacht nu natuurlijk op de insteek van de confederatie. Over wat online staat of moet staan, zal de administrateur-generaal straks uitleg geven.

Mijnheer Caron, over de vraag of oppervlaktes wel of niet veranderen, is er geen enkele beslissing genomen. We nemen alles mee in de evaluatie. Zijn die oppervlaktes goed, moeten ze veranderen, daar hebben we geen uitspraak over gedaan. In mijn beleidsnota of beleidsbrief hebt kunnen lezen dat ik voorlopig heel omzichtig omga met het erkennen van nieuwe archeologiezones, niet omdat ik dat niet meer wil doen, maar omdat we eerst alles willen laten stabiliseren. Het is wijs om eerst te kijken hoe dat landschap heel snel verandert in de laatste periode, maar dat is toch geen beslissing om te zeggen dat er geen zones meer zullen worden erkend. Stilaan zal er nu duidelijkheid komen over dit alles, en dan zullen we zien hoe we daarmee voortgaan. Daar zijn geen beslissingen over genomen, ook niet over de oppervlaktes. Ik ga ervoor, en dat is een afspraak met dit parlement, om alles deze zomer te evalueren.

Ik wil het samen met dit parlement in deze zomer evalueren. Als we dat nu nog eens opnieuw... Op den duur wordt dat een hijgerig beleid. Ik heb die nota net voor Nieuwjaar nog eens bijgestuurd. We gaan nu niet nog eens een detailtje doen. Ik deel een aantal opmerkingen en suggesties. Ik vind het ook dat die mensen veel geld moeten betalen. We zoeken oplossingen om dat nog te reduceren. Ik heb al een paar zaken aangegeven. We moeten nu de tijd nemen. Ik vraag het agentschap om ondertussen zeer sterk de hand te houden aan die nota's met beperkte samenstelling. Het moet bekijken of dat instrument ook goed gebruikt wordt. Wanneer we deze zomer evalueren, kunnen we zo een totaal zicht hebben op de resultaten en op de gevolgen hiervan.

De voorzitter: Mevrouw Vanblaere heeft het woord.

Mevrouw Sonja Vanblaere, administrateur-generaal Onroerend Erfgoed:

We zullen zeker bekijken of we de archeologienota's waarvoor er voorwaarden waren, online kunnen zetten. Ik wou ook reageren op de relaties met de sector en de bouwsector. Na alle commotie van de afgelopen maanden zijn die volgens mij positief geëvolueerd. Met VONA zitten we meerdere keren per maand samen, zowel op mijn niveau als op werkgroepenniveau. Zij werken heel erg mee aan de code van goede praktijk. Ze zijn daar enorm vragende partij voor. Ik doe deze job al tien jaar. Vanuit archeologie vraagt men al tien jaar minimumnormen en handboeken. De code van goede praktijk is er zeker op hun verzoek gekomen.

Aansluitend daarbij – en dat weet de minister-president nog niet – halen wij opnieuw de onderzoeksbalans van onder het stof. Dat was ook een vraag van de erkende archeologen, om meer kennis te hebben over waar wel onderzoek is gebeurd en waar het niet meer nodig is om 'all the way' te gaan. Met betrekking tot de archeologische zones zetten wij het wetenschappelijke onderzoek nog voort. Wanneer alles opnieuw een beetje gestabiliseerd is, zijn wij klaar om archeologische zones vast te stellen en effectief af te bakenen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, dank u voor alle antwoorden. Alles is dooreengeschud. We moeten niet panikeren. We moeten de evaluatie afwachten. Voor het verslag wou ik nog eventjes meegeven dat ik me heb vergist: de bouwheer krijgt uiteraard de bekrachtigingsbeslissing. Ik wou er enkel voor pleiten dat de bekrachtigingsbeslissing online wordt gezet voor de overheid, de gemeenten en de vergunningverlenende instantie.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, is het mogelijk om de evaluatie zo snel mogelijk te doen? Eventueel voor de zomer? Als ik me niet vergis, is het voor na de zomer gepland. We moeten de aanpassingen die er na de zomer zouden komen, kunnen doorvoeren.

Voorzitter, is het mogelijk om eens te bekijken of we met het kabinet en de verschillende partijen – en dan heb ik het niet alleen over de verschillende politieke partijen maar over de belanghebbende partijen – een rondetafel kunnen organiseren over dat solidariteitsfonds, om binnen de kortst mogelijke tijd tot een gedragen voorstel te komen?

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Gucht, het is de afspraak dat ik voor de zomer de evaluatie bezorg aan het parlement.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de stand van zaken met betrekking tot CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement) – 1272 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik wil graag nog even terugkomen op het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA), het vrijhandelsverdrag tussen de Europese Unie en Canada. We hebben daarover al een heel debat gevoerd in oktober 2016.

Op dinsdag 24 januari 2017 keurde het Committee on International Trade (INTA) van het Europees Parlement, bevoegd voor internationale handel, het vrijhandelsakkoord met Canada goed. We waren met onze commissie niet aanwezig op het moment van die stemming. We waren met onze commissie net een dag te vroeg. Op woensdag 15 februari 2017 gaf ook de plenaire vergadering van het Europees Parlement zijn goedkeuring aan dit vrijhandelsverdrag met Canada. Het akkoord zou nu in april 2017 in werking kunnen treden wat betreft bepaalde onderdelen. Voor de rest van het verdrag is goedkeuring vereist van nationale parlementen, en in ons land ook van de deelstaatparlementen. Het Vlaams Parlement, het Waals Parlement en het Brussels Parlement zullen zich nog moeten buigen over dit belangrijke vrijhandelsverdrag.

We moeten alert zijn en blijven, meer bepaald voor de stemmingen die zijn vastgesteld in het Europees Parlement. Ik stel vast dat de grootste partij, de Europese Volkspartij, haar goedkeuring heeft gegeven. Ook meerdere kleine fracties hebben dat gedaan. De tweede grootste fractie heeft enigszins verdeeld gestemd over de goedkeuring van het CETA-verdrag. We moeten alert zijn omdat dat misschien een voorafname kan zijn op wat er kan gebeuren wanneer deze verdragen terugkomen naar onze deelstaatparlementen en naar ons federaal parlement.

In Vlaanderen waren we in oktober en november 2016 enigszins verrast door de houding van de Waalse minister-president, die dan ook werd gevolgd door de Brusselse Regering. Zij zegden aanvankelijk neen tegen de goedkeuring van het verdrag, waardoor de ondertekening gedurende enkele dagen moest worden uitgesteld. We kennen het vervolg: er werd een bijvoegsel toegevoegd, waarbij het nu nog altijd de discussie is of dat een aanvulling is dan wel een herhaling van bepaalde onderdelen van het CETA-verdrag.

We weten ondertussen dat het vrijhandelsverdrag voor ons land, voor Vlaanderen, bijzonder belangrijk is, onder meer omdat wij, zoals al meermaals gezegd, een open economie zijn. Vlaanderen staat in dit federale land in voor ongeveer 80 procent van alle export. Voor Vlaanderen zal dit enorme opportuniteiten bieden, meer bepaald in de Vlaamse baggerindustrie. We hebben daarin enorm veel expertise en kennis. We kunnen daarmee in een land als Canada een belangrijke rol spelen, ook in de Verenigde Staten, trouwens, maar dat is nog een heel ander verhaal. Er zullen ook opportuniteiten zijn in de chemische en farmaceutische industrie.

Minister-president, houdt u ook rekening met een mogelijke niet-ratificatie van CETA door bijvoorbeeld een deelstaatparlement in dit federale land, of met een mogelijke niet-ratificatie in andere lidstaten van de Europese Unie? Het is niet ondenkbaar dat wat uw collega-minister-president in de Waalse Regering heeft gedaan een weerslag zou krijgen in andere lidstaten. Ik stel vast dat Wallonië inderdaad internationaal op de kaart is gezet. Er valt zeker over te discussiëren of dat positief of negatief is. Wat mij betreft, is het eerder negatief en zullen mogelijk de gevolgen ook in Vlaanderen voelbaar zijn. Houdt u dus rekening met een mogelijke niet-ratificatie van dat vrijhandelsverdrag?

Op welke manier gaat u dit dossier aankaarten nu er al een eerste signaal gegeven is binnen het Europees Parlement door een deel van een grotere fractie? Gaat u dit aankaarten bij uw collega's-minister-presidenten, op het federale en Europese niveau, om duidelijk te maken dat Vlaanderen voordeel haalt uit dit vrijhandelsverdrag, waar wij hier volledig achter staan? Mogen wij dan ook rekenen op de steun van de andere deelstaatparlementen? Zult u, nu dit signaal gegeven is, trachten de andere deelstaten te overtuigen om alsnog CETA te ratificeren vooraleer wij opnieuw terechtkomen in nutteloze discussies zoals in oktober 2016?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Zoals we reeds verschillende malen in dit parlement hebben gezegd, is het CETA een bijzonder goed akkoord voor Vlaanderen. Voor wie mij daarover niet gelooft, wil ik voormalig sp.a-minister en voormalig sp.a-voorzitter Frank Vandenbroucke citeren, die hier heel lang actief geweest is. U hebt ongetwijfeld het interview met hem in Knack gezien. Daarin staat te lezen: "Ik had een dubbel gevoel bij dat verzet. In de weken voor het akkoord spitste Magnette de kritiek toe op de arbitrage bij geschillen, die in deze akkoorden door speciale rechtbanken gebeurt (het Investment Court System, nvdr.). Dat is een relevant punt." U weet dat ik het daar niet mee eens ben. Ik vind dat ICS een grote stap vooruit is. Ik citeer Vandenbroucke verder letterlijk: "Ik heb het moeilijker met de kritiek die zegt dat zulke akkoorden tot grotere ongelijkheid en wilde liberalisering zullen leiden. Die kritiek klopt niet, en zeker niet in het geval van CETA, dat door velen als een progressief handelsakkoord wordt omschreven. Ik zou hier ook een pragmatisch argument willen inbrengen. Zeker met de Amerikaanse president Donald Trump aan de horizon lijkt het mij belangrijk dat Europa een trans-Atlantische vrijhandelszone verdedigt. Ik heb het dan niet alleen over economische maar ook over geopolitieke belangen. Je mag het gevaar van Trump hier echt niet onderschatten. Denk aan de Amerikaanse Smoot Hawley-wet uit 1930, die grote importheffingen oplegde. Het gevolg was een wereldwijde golf van protectionisme en dramatisch welvaartsverlies. Dat risico dreigt vandaag opnieuw, en lijkt mij veel zwaarderwichtiger dan het risico van eventuele negatieve effecten van een handelsakkoord als CETA." Het is goed om in dezen eens een onverdachte bron aan te halen.

Bij de voorlopige inwerkingtreding gaat 95 procent van het akkoord in werking, inclusief de luiken overheidsopdrachten, diensten enzovoort. Dat zal waarschijnlijk in april gebeuren, nu de beide parlementen hun goedkeuring verleend hebben. Vooral het hoofdstuk investeringsbescherming treedt niet in werking tot wanneer alle lidstaten de ratificatie hebben afgerond. Dat kan nog een tweetal jaar in beslag nemen.

Flanders Investment & Trade (FIT) is nu al zeer actief Vlaamse bedrijven attent aan het maken op het potentieel van het CETA. Onder meer op sociale media wordt een webstek gepromoot van de Europese Commissie die voor geïnteresseerde bedrijven de voordelen van het CETA tot op stadsniveau in kaart brengt. Mijn diensten hebben weet van Vlaamse bedrijven die nu al meedingen naar toeleveringscontracten bij Canadese partners omdat ze weten dat de tarieven naar nul worden herleid. Om die reden is het mijn inschatting dat, indien het akkoord alsnog faalt, de impact aanzienlijk zal zijn. Als er nu al handelscontracten kunnen worden gesloten en we slagen er binnen een paar jaar niet in om het CETA goed te keuren, zullen er gegarandeerd jobs verloren gaan en bedrijven vastzitten aan contracten waarvan de prijs die ze beloofden niet meer haalbaar zal zijn, wat dus zal leiden tot aanzienlijke verliezen.

Wat ons betreft, is het duidelijk dat we in de regering zo snel mogelijk werk zullen maken van de goedkeuring en die dan ook zo snel mogelijk aan u zullen voorleggen.

U weet dat Wallonië twee voorwaarden heeft geformuleerd. U kent die. Wallonië heeft gezegd dat België aan het Europees Hof van Justitie moet vragen of het ICS verenigbaar is met het Europees Verdrag. Wallonië zegt ook dat het ICS, zoals het er nu uitziet, niet zal goedkeuren zonder dat de Europese Commissie de afspraken die er al waren geformaliseerd heeft met betrekking tot de onpartijdigheid van de rechters, de benoeming van die rechters door de lidstaten enzovoort. De inhoud van verklaring 36 is u bekend.

Als we het hier bij ons goedgekeurd hebben, moeten we zien wat daarmee in de rest van Europa zal gebeuren. Als er geen ratificatie zou zijn, moet Europa Canada ervan in kennis stellen dat het ratificatieproces in Europa definitief stopgezet wordt. Dan dooft ook de voorlopige toepassing van het CETA uit na 180 dagen.

Dan treedt het investeringsluik nooit in werking aangezien dit afhankelijk is van een ratificatie door alle parlementen.

U weet dat ik al sinds een aantal maanden de these verdedig dat we naar een splitsing moeten gaan van de handels- en investeringsverdragen. We moeten de handelsverdragen, conform het verdrag, als een toegewezen bevoegdheid van de EU behandelen en beschouwen, en de investeringsverdragen als gemengde verdragen. Dan moeten de lid- en deelstaten de mogelijkheid hebben om het al dan niet goed te keuren. Naar mijn aanvoelen heeft dit geen impact op de een-gemaakte markt.

Ik vind hier steeds meer medestanders. Meer en meer mensen die ik daarover aanspreek, zien dat als een nuttige gedachte. Ik ga ervan uit en ik mag hopen dat dit verdrag, dat een goed verdrag is en dat zeer veel van onze offensieve belangen volledig realiseert, dat onze defensieve belangen behartigt, dat gaat voor duurzaamheid en dat een modern internationaal rechtssysteem in werking laat treden, finaal zal worden goedgekeurd.

U kent de twee voorwaarden van Wallonië. We zullen zien of het Europees Hof vindt dat het ICS verenigbaar is met het Europees Verdrag of niet. Mijn aanvoelen is dat dat zo is. De gretigheid waarmee de Europese Commissie akkoord ging met die voorwaarde, noopt mij er ook toe om daar geen problemen in te zien. Maar je weet natuurlijk nooit. Het Europees Hof is uiteraard een onafhankelijk hof en zal daar met inachtneming van alle regels moeten over oordelen. Ik ga ervan uit dat er geen enkel probleem is met die tweede voorwaarde aangezien er in het verdrag stond dat het onafhankelijke rechters moeten zijn, aan geduïd door, enzovoort. Het lijkt mij normaal dat daar een formalisering van gebeurt. Zelfs zonder die voorwaarden te formuleren, ga ik ervan uit dat Europa dit zal uitgewerkt hebben tegen dat het verdrag in werking treedt.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, dank u voor uw omstandige antwoord. We kunnen inderdaad vaststellen dat de geesten wat gerijpt zijn. Men stelt vast dat dit een goed verdrag is, dat dit goed is voor onze welvaart en voor onze economie, en dat het werkgelegenheid zal brengen. U hebt verwezen naar de onverdachte bron, naar het interview met gewezen minister Frank Vandenbroucke. Hij heeft zich positief uitgelaten over het vrijhandelsverdrag met Canada. Ik verwijs ook naar de oproep van de Canadese eerste minister Trudeau, die onder meer benadrukte dat wij dezelfde normen en waarden hebben. Hij benadrukte dat Canada op het vlak van milieu zeer verregaande gelijkaardige normen heeft, die mogelijk op bepaalde domeinen zelfs verder gaan dan wat wij hier in Europa kennen.

Het was gewoon een signaal dat vorige week werd gegeven: de tweede grootste fractie stemt nog steeds verdeeld. In bepaalde Europese lidstaten stemmen de leden van die partij wel degelijk voor dit vrijhandelsverdrag met Canada, in andere lidstaten stemmen ze tegen. Ook onze Waalse burens geven opnieuw een negatief signaal. Daarom vraag ik om alert te zijn. Ik hoop dat dit verdrag volledig in werking kan treden en dat het door alle lidstaten zal worden geratificeerd. Ik respecteer uiteraard de autonomie. Maar met de eigen autonomie mag men de autonomie van de andere lidstaten in dit land natuurlijk ook niet blokkeren. Soms lijkt het erop dat de hele heisa die we in oktober hebben gezien, deze bedoeling had.

Minister-president, ik hoop alvast dat u bij een of ander overleg uw Brusselse en vooral uw Waalse collega, de heren Vervoort en Magnette, kunt overtuigen, zodanig dat er vanuit dit federale land en vanuit de deelstaten een positief signaal kan worden gegeven en dat het CETA-verdrag niet langer geblokkeerd

wordt vanuit een kleinere deelstaat, die er eigenlijk bijzonder weinig belang bij heeft dat dit verdrag niet in werking zou treden.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik vind het een raar discours als we nu zeggen dat we Wallonië moeten overtuigen. Er is een afspraak en er zijn voorwaarden. Die voorwaarden moeten vervuld worden. Daar wordt op gewacht. In die zin denk ik dat hun positie wel duidelijk is. We moeten hen niet overtuigen dat ze iets anders moeten doen of dat ze dat moeten ratificeren. Wij weten wanneer ze gaan ratificeren en we weten ook wanneer niet.

Minister-president, u zegt dat wij alvast zo snel mogelijk moeten gaan, zowel in de regering als in het parlement. Dat lijkt mij een politiek statement: 'Kijk eens hoe hard wij dit steunen.' Ik stel mijn vraag zonder bijbedoelingen, maar zou het niet mogelijk zijn om op die twee voorwaarden te wachten? Het is toch interessant om te weten of het Europees Hof van Justitie dit verenigbaar vindt. U zegt dat u daar geen enkel probleem verwacht, en ik denk dat dat een goede inschatting is. Maar waarom zouden wij daar niet op wachten? Wij weten dat dit zal gevraagd worden en dat er een uitspraak zal volgen. Of we nu al dan niet vroeger ratificeren, heeft op de procedure geen enkel gevolg. Ook het feit dat die arbitrageprocedures geobjectiveerd worden, dat er rechters komen enzovoort, is voor u, minister-president, zoals u altijd hebt aangegeven, een belangrijke voorwaarde. Waarom zouden wij ook niet wachten op de formalisering? Nog eens: onze timing heeft geen enkel effect op de algemene ratificatie van het verdrag. Mij lijkt die honger om dat nu zo snel mogelijk goed te keuren, weinig grond en reden te hebben.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): De N-VA zou beter een beetje meer naar Frank Vandenbroucke luisteren, niet alleen als het over het CETA gaat.

Ik kan mij aansluiten bij de heer Vanbesien. Minister-president, u zegt dat de Vlaamse Regering zo snel mogelijk werk zal maken van de ratificatie. Het lijkt mij ook goed om minstens te wachten op het invullen van de voorwaarden, waar u ook achter stond. U zegt: 'zo snel mogelijk'. Hebt u al een timing voor wanneer u dat door de Vlaamse Regering wilt laten ratificeren?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, ik heb hier al vroeger op geantwoord, naar aanleiding van een vraag van mevrouw Turan. Zij verwees toen naar Duitse magistraten. Ik heb toen verwezen naar de Europese Commissie. De voorwaarden die Wallonië heeft goedgekeurd, hebben wij niet goedgekeurd. Het Waalse Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest hebben gezegd dat zij niet van plan zijn om het CETA te ratificeren met een geschillenregeling zoals die bestaat op de dag van de ondertekening van het CETA. Wij hebben die voorwaarde niet geformuleerd. Wij hebben een duidelijke lijn getrokken. Ik zie niet in wat daar het probleem moet zijn. Als zou worden gezegd dat dat ICS niet kan, wat ik niet hoop en ook niet verwacht, dan zullen we toch weer met Canada aan tafel moeten zitten om over een arbitrageregeling, de tweede beste oplossing die er aanvankelijk in stond, tot een akkoord te komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de haalbaarheid van de beheersovereenkomst met het Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding – 1289 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, in de adviesnota 'Advies over de IJzertoren, bij decreet van 15 juli 2011 erkend als Memoriaal van Vlaamse Ontvoogding en Vrede' van 28 juni 2016 schrijft het Vlaams Vredesinstituut een aantal suggesties van advies neer. Ik zal ze niet in detail overlopen. Het gaat over de onroerenderfgoedfunctie van de site, met name het duurzaam onderhouden, de ontsluiting en de kritische historische duiding en presentatie. Men adviseert inzake de culturele opdracht: het verbeteren en professionaliseren van de museale werking van de IJzertoren; die toetsen aan die van het culturele erfgoed en het Erfgoeddecreet; de wetenschappelijke omkadering, de publiekswerking en de focus op de geschiedenis van de site en op de Vlaamse Beweging met haar meervoudige stemmen. En ten slotte adviseert men inzake het zakelijk beheer en de beleidsplanning: verdere verbetering en professionaliseren van de werking.

Er zijn ook heel wat elementen van pedagogische aard rond dat Memoriaal. In de eindtermendiscussie worden thema's als herinnering en identiteit naar voren geschoven.

Dat is het advies. Het is een zeer grondig advies. We hebben dat hier in een hoorzitting en in een gedachtewisseling met u, minister-president, besproken. Ik sluit mij inhoudelijk in grote mate aan bij dat advies. Het is het vertrekpunt voor de vraag die ik u wil stellen.

De beheersovereenkomst die de Vlaamse Regering bij wijze van kerstcadeau heeft goedgekeurd, ik denk dat het op 23 december was, sluit nauw aan bij het advies van het Vlaams Vredesinstituut. Tot daar het goede nieuws, tot daar de feitelijkheden zoals ze zijn. De centrale vraag is of je deze ambitieuze doelstellingen kunt realiseren met de financiële enveloppe die er was voor het Memoriaal en die ongewijzigd blijft in de toekomst. Zijn die twee zaken in balans met elkaar? Er zijn heel wat nieuwe verwachtingen en ambities, die ik – ik herhaal het – inhoudelijk deel. Maar kun je ze realiseren binnen deze financiële marge? Het gaat over 131.000 euro voor de uitvoering van de onroerenderfgoedopdracht, de onroerenderfgoedzijde zeg maar, en over 378.000 euro voor de uitvoering van de culturele opdracht van de site.

Voor de collega's die het minder goed weten, herhaal ik dat dit zo is op basis van een decreet dat bij het begin van de vorige legislatuur met unanimititeit werd goedgekeurd. Het had een breed draagvlak in dit parlement, en ik denk dat het dat brede draagvlak nog altijd heeft.

De beheersovereenkomst, waarbij het parlement uiteraard niet betrokken is, wel de bevoegde ministers, roept een aantal vragen op. De vzw zelf heeft op verschillende manieren laten weten dat zij binnen de bestaande financiële contouren onmogelijk een structurele werking kan ontwikkelen die aan die ambitieuze doelstellingen beantwoordt. Men kan die opdrachten niet uitvoeren. Een heel cruciale factor is dat men het museum niet structureel kan vernieuwen. Die vernieuwing was een belangrijke optie, met name ook van de presentatie en de wetenschappelijke kadrering, met een wetenschappelijk comité en experts. In de presentatie zou het accent opnieuw meer worden gelegd op de Vlaamse Beweging, op de Vlaamse kant, naast de thematiek van 'vrede', die overigens uit

de titel van de beheersovereenkomst is weggevallen, maar die wel veel voorkomt in de tekst – misschien is dat maar een detail.

De vernieuwing van het museum is belangrijk, naast het onderhoud van de toren en alle andere onroerende elementen op de site. Er is wel een verhoogde tussenkomst via Onroerend Erfgoed, maar er moet toch nog altijd een belangrijke eigen inbreng zijn van de vzw. De vzw is vandaag wel gezond, maar kan die middelen niet vrijmaken. Ze is gezond, maar heeft geen reserve. Ook de eigen inkomsten van de vzw zijn in de loop der jaren door toedoen van allerlei factoren gedaald. Er was een boom in de ticketverkoop in 2014. Er werden toen meer dan 300.000 euro meer ticketontvangsten geboekt dan bijvoorbeeld vorig jaar. Daarin speelt de hype – als ik het zo mag zeggen – van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog een belangrijke rol.

Die twee elementen passen dus niet goed op elkaar. Misschien vinden sommigen het vreemd. Als het Vlaams Parlement vindt dat er een Memoriaal moet zijn van de Vlaamse ontvoogding en van de vrede op de IJzersite in Diksmuide, moet de Vlaamse Regering daar de nodige middelen tegenover zetten om die ambitie ook te realiseren. Daar wringt dus het schoentje.

Minister-president, acht u het haalbaar dat de opdrachten van het Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding binnen het bestaande budgettaire kader worden uitgevoerd? Overigens, de bedragen zijn iets lager dan de decretaal vastgelegde bedragen. Dat heeft te maken met de besparingen die de laatste jaren in alle sectoren worden gevraagd.

Zo niet, minister-president, bent u bereid ofwel het budget ofwel de opdrachten bij te sturen? Ik denk dat er gekozen moet worden: of de opdrachten of het budget bijsturen. Ziet u een mogelijke financiering via Onroerend Erfgoed, voor onderhoud en/of restauratie, of via de cultuurbudgetten?

Klopt het dat er bij de opmaak van de beheersovereenkomst weinig of geen rekening werd gehouden met de opmerkingen van de vzw, onder meer over financiële haalbaarheid? Die dingen zijn blijkbaar toen al aangebracht. Was de tekst van de beheersovereenkomst 'te nemen of te laten'? Is dat effectief zo gebeurd?

Wat zou er gebeuren als de vzw uit noodzaak besluit tot een drastische inkrimping van zijn werking die dan niet langer zal stroken met de opdrachten beschreven in het decreet en de beheersovereenkomst? Welke gevolgen zou dat hebben? Ziet u een andere mogelijkheid om de opdrachten beter in harmonie te brengen met een haalbaar financieel kader? Kan er met de vzw worden overlegd? Is er enige ruimte voor bijsturing, al is het misschien niet op korte termijn? Kan er in de loop van deze beheersovereenkomst over een opdrachtenbijsturing worden gepraat?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, vooraleer in te gaan op uw concrete vragen wil ik eerst en vooral mijn waardering uitdrukken voor de gedetailleerde en onderbouwde evaluatie van het Vlaams Vredesinstituut over het Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding. Het mag gezegd dat dit rapport tot stand kwam dankzij de expertise van veel betrokken actoren uit de culturele, toeristische en erfgoedsector.

Dit rapport is uitvoerig voorgesteld aan en besproken door de leden van de commissie Algemeen Beleid en de vertegenwoordigers van de vzw. Het rapport is ook tijdig voorgesteld aan de leden van de commissie op het ogenblik dat de procedure voor de opmaak van de beheersovereenkomst nog liep. De conclusies en opmerkingen van de commissieleden op het rapport in de commissie zijn zo goed en volledig mogelijk meegenomen in de opmaak van de beheersovereenkomst – mijnheer Caron,

ik zie u glimlachen, maar het is ook zo –, zonder hierbij de teneur van het rapport van het Vlaams Vredesinstituut te wijzigen.

Dit is ook de reden waarom in de beheersovereenkomst vaak letterlijk de tekst van het rapport van het Vlaams Vredesinstituut is overgenomen. Ik wil de collega's van de commissie danken om het geformuleerde advies van het Vlaams Vredesinstituut te erkennen en te onderschrijven.

U vraagt of de ambitieuze beheersovereenkomst met een aantal inhoudelijke bijstellingen inzake de werking haalbaar is binnen de financiële contouren van de vzw. Mijn antwoord is bevestigend. De beheersovereenkomst kwam tot stand na een uitgebreide en lange procedure waarbij rekening is gehouden met de bepalingen in het decreet van 15 juli 2011, de aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut, de vele visies over en invalshoeken op de werking van het Memoriaal en niet het minst met de opmerkingen en vragen van de vzw.

Zo was er permanent overleg tussen de administraties en de vzw over de inhoud van de beheersovereenkomst (Cultuur en Erfgoed), overleg tussen de vzw en het kabinet van minister Gatz, overleg tussen de vzw en mijn kabinet, en de toelichting van het rapport van het Vlaams Vredesinstituut in de commissie Algemeen Beleid. Deze procedure leidde tot de beheersovereenkomst, die is goedgekeurd door de Vlaamse Regering eind 2016. Ook de raad van bestuur van de vzw heeft die inmiddels goedgekeurd en ondertekend.

Het is correct dat de vzw een hoger bedrag vroeg dan toegekend. Op dat vlak is uw informatiebron correct. De vzw vroeg meer middelen. U glimlacht opnieuw, mijnheer Caron. Het zal u niet onbekend zijn dat de vzw ondanks budgettaire moeilijke tijden toch kan rekenen op een zeer forse steun van de Vlaamse overheid.

Er is een jaarlijkse werkingssubsidie toegekend van 131.000 euro voor de uitvoering van de onroerende beheersopdracht. Een jaarlijkse werkingssubsidie van 378.000 euro wordt toegekend voor de uitvoering van de culturele opdracht. Die bedragen zijn inderdaad iets lager dan de bedragen vermeld in het decreet. Dat is een gevolg van algemene besparingsmaatregelen die we hebben moeten doorvoeren.

Naast de reguliere, forse Vlaamse steun kon de vzw de voorbije jaren bovendien ook nog rekenen op extra Vlaamse middelen zoals middelen voor het herstel van de verwarming, 137.000 euro betaald vanuit Onroerend Erfgoed, middelen van Toerisme Vlaanderen in het kader van 100 jaar Grote Oorlog. Het Memoriaal heb ik als een van de vijf grote strategische infrastructuurprojecten geselecteerd. Er is een steun verleend van 772.000 euro. Indirect was er ook steun voor de vzw door de betrokkenheid in andere evenementen zoals onder meer Gone West.

U had ook een vraag over voegwerken. Het gaat om meer dan voegwerken, het is eigenlijk de buitenschil die moet worden onderhouden. Het gaat over buitenschrijnwerk, beglazing, dakbedekking, muurafdekking, gevelmetselwerk en -voegwerk, reiniging en waterwerende behandeling van de gevelvlakken. Dat dossier is ontvankelijk verklaard. Daarvoor is er een premie ten bedrage van 1.435.989,01 euro, en dat is 80 procent. Dit is een open monument, dat een beroep kan doen op 80 procent subsidie, wat in de meeste gevallen niet zo is. Dit staat op de wachtlijst, dus het is niet voor een directe uitbetaling, tenzij er voor de volledigheid van het dossier een hoogdringendheid zou kunnen worden aangetoond. In het kader van de decretale bepalingen lijkt dat niet het geval te zijn. Daar kan altijd een dossier voor worden ingediend. Het is niet omdat er voor een van die onderdelen eventueel een hoogdringendheid is, dat dat ook voor het geheel het geval is. Het zou ook absurd zijn om twee keer een zeer dure kost te doen voor bijvoorbeeld stellingen, één keer voor een aantal hoogdringende, kleinere ingrepen en één keer voor de totale aanpak. De premie daarvoor is wel heel belangrijk.

De stelling dat de beheersovereenkomst, volgens uw informatie, niet uitvoerbaar is met dezelfde middelen, klopt niet. Zoals vermeld kwam de beheersovereenkomst tot stand in overleg met de administraties Cultuur en Onroerend Erfgoed, met andere woorden in samenwerking met experts van de beide beleidsdomeinen, mensen die dagelijks zulke dossiers behandelen op basis van dezelfde procedures voor het hele veld. Er is bij de opmaak, bij het voortraject, voortdurend rekening gehouden met de haalbaarheid.

Ik wil beklemtonen dat er geen extra opdrachten zijn gegeven. Er wordt enkel gevraagd de inzet te richten op de decretaal bepaalde prioriteiten en taken. De focus wordt niet verruimd, integendeel, de focus wordt vooral gericht op de kern en essentie waarvoor het Memoriaal staat, zoals bepaald in het decreet en onder meer herhaald in het rapport van het Vlaams Vredesinstituut.

Collega Caron, uw volgende vraag is een hypothetische vraag. Ik zou met een gallicisme kunnen antwoorden, met de beroemde woorden van een bekend staatsman: 'Ik antwoord niet zolang de problemen zich niet stellen.' Maar ik zal me niet aan dit gallicisme bezondigen. Ik ga ervan uit dat de goedkeuring en ondertekening van de beheersovereenkomst door de raad van bestuur van de vzw na uitgebreid overleg een teken is van ambitie om zich ten volle in te zetten voor een volledige en correcte uitvoering van de beheersovereenkomst en dit zowel zakelijk – dat wil ik beklemtonen – als inhoudelijk. De beheersovereenkomst bepaalt dat er in de toekomst inhoudelijke begeleiding zal zijn bij de activiteiten door het wetenschappelijk comité. Dat geldt evenzeer voor het zakelijke luik.

Inzake uw bijkomende vraag over de gevel heb ik u geantwoord. Als een van onze kenners van het onroerend erfgoed kent u die procedures.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, als ik glimlach, dan is dat omdat u bevestigt wat ik heb gezegd, geschreven of denk. We kennen de situatie wel. Het is inderdaad duidelijk een kwestie van interpretatie. Ik durf van mezelf zeggen dat ik veel expertise heb in de culturele sector en die van het onroerend erfgoed, aan de bestuurstafel en in lang vervlogen tijden op de vloer. De grenzen van het budget zijn altijd de grenzen van de werking.

Minister-president, als we een Vlaams Memoriaal willen, moet dat een Memoriaal van topniveau zijn. Dat betekent ook dat de mensen die instaan voor de realisatie ervan, de middelen moeten krijgen om dat topniveau te bereiken. U noemt dat een zeer forse steun van de Vlaamse overheid. Voor een Memoriaal noem ik dat een bescheiden steun. Het is een subsidie die we in Vlaanderen geven aan een klein theatergezelschap, een kleintje, en niet aan een Memoriaal dat een grote symboolwaarde zou moeten hebben.

Het advies van het Vlaams Vredesinstituut is gevolgd, maar het advies draagt heel wat bedenkingen in zich. Het ambitieniveau ligt hoog omdat de afstand tussen wat vandaag wordt gerealiseerd en wat er zou kunnen worden gerealiseerd, vrij groot is. Hoe kun je denken dat je dat met de bestaande enveloppe gaat overbruggen? Denk aan de museale functie. Men pleit voor een wetenschappelijk comité, voor een nieuwe presentatie, voor een bredere benadering. Ik weet wat een tijdelijke tentoonstelling kost aan presentatie, aan ontwerp, aan regie enzovoort. Wel, dit is onmogelijk. Het is een illusie om dat te kunnen. Dan kunnen we weer doen zoals vroeger, elke vijf jaar twee verdiepingen oplappen. De mensen zitten in de zaal en het Memoriaal verdient beter, en dat is niet hun schuld. Het is ook een kwestie van onmacht om het te realiseren. Wel, het is beschamend voor Vlaanderen. Dat een groene politicus dat moet zeggen, vind ik zelf erg.

Minister-president, het is beschamend en we moeten een veel hoger niveau bereiken. Dat weten we toch. Als je de musea die gerelateerd zijn aan het thema, van ver weliswaar, vergelijkt zoals Passendale, Zonnebeke en In Flanders Fields... *(Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois)*

Ik heb het over het kwaliteitsniveau van de museale presentatie of de diepgang van het wetenschappelijk onderzoek, over een tijdelijke tentoonstelling. Dan denk ik dat we met dat Memoriaal ook op dat niveau moeten komen. Met deze enveloppe kun je dat niet. Dat is onmogelijk. Er is een verhoogde tussenkomst omdat het een monument is. Bij buitenwerken van 1,5 miljoen euro moet je als organisatie 300.000 euro zelf inbrengen. Voor zo'n organisatie is dat een illusie. Dat kan niet, dat kunnen ze niet.

Minister-president, u hebt een staatsman geciteerd. Sorry dat ik het zo lelijk zeg, maar deze beheersovereenkomst getuigt van een loodgietersaanpak.

Tine Soens (sp.a): Het Vlaams Vredesinstituut merkte in het advies al op dat men de doelstellingen niet zou kunnen realiseren met de beschikbare middelen en met het beschikbare personeel. Het is natuurlijk niet alleen het Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding, maar vooral en in de eerste plaats een Memoriaal van vrede. Minister-president, u vergeet dat te zeggen en in de beheersovereenkomst valt het amper op. Ook de strategische doelstelling om te werken rond diversiteit binnen identiteit zit er niet meer in.

Karim Van Overmeire (N-VA): Ik vind het helemaal niet vreemd dat de heer Caron deze vraag stelt, integendeel. Er is niets fout mee om deze vraag hier te stellen. Over de hoogte van het bedrag kun je natuurlijk discussiëren, maar 500.000 euro is toch niet niks. Daar kun je toch al iets mee doen.

Als ik de adviesnota van het Vlaams Vredesinstituut lees – het is een excellente adviesnota, puik werk dat hier is afgeleverd – dan zie ik daar twee elementen in. Een: er is toch wel wat ruimte om de beschikbare middelen efficiënter te benutten, tenminste als men focust op de kernopdracht. Twee: men krijgt een opdracht om drie thema's in een samenhangend verhaal te brengen – Eerste Wereldoorlog, Vlaamse ontvoogding en vrede – maar dat lukt niet goed op de manier die collega Soens hier naar voren brengt.

Er is een disproportionele focus op het thema vrede, en het thema Vlaamse ontvoogding wordt eigenlijk op een veeleer stiefmoederlijke manier behandeld, en dat voor een Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding. Men spreekt van een paradox. Een paradox is een ogenschijnlijke tegenstelling, dit is gewoon tegenstrijdig. Dat het zo stiefmoederlijk aan bod komt, heeft eigenlijk niets te maken met een gebrek aan centen. Het heeft te maken met een keuze. Er wordt gedreigd: als we geen extra geld krijgen, dan gaan we de werking moeten inkrimpen en dan kunnen we de opdracht conform het decreet niet langer uitvoeren. Eigenlijk is het omgekeerd. De opdracht conform het decreet wordt niet uitgevoerd en toch wil men extra middelen. Dus is de vraag: welke indicaties hebben we dat men de boodschap heeft gecapteerd en dat men ernaar streeft de opdracht die het decreet oplegt, inderdaad volledig uit te voeren? Dat is de hamvraag.

Ward Kennes (CD&V): Dit is een thematiek die alle partijen boeit en waarin af en toe andere accenten worden gelegd. Het is goed om in herinnering te brengen dat er drie thema's aan bod komen in de opdracht rond de IJzertoren. Naast Wereldoorlog I en vrede is er ook dat Memoriaal en de geschiedenis van de Vlaamse ontvoogding. Het is een geschiedenis die in andere monumenten en op andere plaatsen wellicht minder aan bod komt en waar absoluut ook behoefte aan is.

Dit verhaal moet goed worden gebracht, op een wetenschappelijk onderbouwde, toegankelijke en didactische manier. Dat is absoluut noodzakelijk. Onze zorg is

toch ook dat er tussen de ambitieuze doelstellingen met het wetenschappelijk comité en de middelen mogelijk een zekere spanning kan ontstaan. We zullen zien hoe dat verloopt. 500.000 euro is natuurlijk niet niks, dat is juist. De ambities zijn ook redelijk hoog. We zullen dus moeten kijken of dat allemaal zal kunnen worden waargemaakt in de nabije toekomst.

De beheersovereenkomst heeft op een aantal vragen antwoorden geboden. Er zijn hoorzittingen geweest in het parlement. Ik had begrepen dat er ook nog een repliek zou komen vanuit de regering, maar op dit moment is dat wellicht achterhaald, omdat de beheersovereenkomst antwoorden heeft gegeven op een en ander.

Onze fractie kijkt met belangstelling en een tikkeltje bezorgdheid uit of de hoge ambitie met de middelen zal kunnen worden ingelost. We zullen kijken hoe dat evolueert.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, ik ben een beetje verrast door uw eindwoorden. U hebt het hele rapport van het Vredesinstituut toch gelezen, u hebt toch ook de kritiek en de audit van onze administratie gelezen, u hebt de aanbevelingen gelezen en de zorgen over het beheer, over het gebrek aan doorzichtigheid tussen de twee vzw's enzovoort. Ik citeer het Vredesinstituut: "De doorlichting van de IJzertoren door de administratie toont aan dat het zakelijk beheer de afgelopen jaren een ernstig aandachtspunt was. Het beheer door twee vzw's hypothekeert een transparant en kwaliteitsvol bestuur. De financiële situatie was precair. Een constructie voor de verkoop van onroerend goed wierp deontologische vragen op." Enzovoort, enzovoort.

Zeggen dat dit loodgieterswerk is, ja, u moet correct zijn. U moet het hele stuk lezen. Dit is goed voorbereid door de administratie, die daar kwaliteitsvol mee omgaat, die aanbevelingen heeft gedaan. Als u dan zegt dat het loodgieterswerk is... Het is een overeenkomst, het is ondertekend door de Vlaamse Regering en door de vzw. Ik ben de laatste om te zeggen dat heel dat veld het gemakkelijk heeft, dat men de middelen voor het rapen heeft, maar als u het begint te vergelijken met een klein theater, komaan, vergelijk dan met de juiste sectoren.

Het Memoriaal is niet erkend als landelijk museum, dat weet u ook. Dat is natuurlijk de kip en het ei. Ieper is wel erkend als dusdanig, Ieper heeft een jaarlijkse toelage van 475.000 euro. Het is zaak om zelf transparant, correct, deontologisch juist te werken, een goed wetenschappelijk comité te hebben, goede museale uitbouw te doen, met mooie projecten te werken. Zonnebeke heeft 0 euro vaste subsidies, Zonnebeke heeft alleen maar projectsubsidies gekregen. U mag niet de indruk wekken dat er een verkeerde behandeling is geweest, integendeel. Er zijn voldoende middelen.

Er is nog zoiets als cultureel ondernemerschap. Als u het toch hebt over theater: u kent de sector beter dan ik, maar ik kom ook bij veel zakelijke leiders van culturele instellingen die aan goed cultureel ondernemerschap doen. Zij zien het als een erezaak om te zorgen voor eigen inkomsten. Ik pleit absoluut niet voor het Amerikaanse systeem van 95 procent privé en 5 procent overheid, en ook niet voor het Nederlandse systeem. Alle moderne leiders die ik tegenkom in de culturele wereld, gaan voor cultureel ondernemerschap en zijn ook trots op wat ze realiseren op dat vlak. Laten we dit dus positief zien. Een en ander is niet al te best gelopen in het verleden – ik zal me voorzichtig uitdrukken. Dat is vastgesteld door de administraties, het is ook overgenomen door het Vredesinstituut. Er is een goede overeenkomst, die voorziet in voldoende financiering, die focust op de essentie van de taken. Ik hoop dat dat naar behoren lukt. We moeten de bladzijde kunnen omdraaien. Ik kijk vooruit, er moeten lessen worden geleerd uit het verleden.

Maar dit vergt ook een dynamische aanpak. Het is zaak om ervoor te zorgen dat het memoriaal ook na 2014-2018 voldoende aantrekkelijk blijft met een museale omkadering. Daar zijn heel veel troeven voor met zijn unieke geschiedenis, met zijn unieke positionering, met de concurrentie die er is met de andere musea van Ieper, Zonnebeke en Poperinge, met de klemtoon op het Angelsaksisch en Commonwealth-gegeven. Het zicht op de IJzervlakte met de Belgisch-Duitse verhalen geeft een uniciteit om daar werk van te maken. Hoor je mij zeggen dat dit eenvoudig is? Neen. Dat het een opdracht is voor die mensen om dit dagelijks waar te maken, akkoord. Maar zeggen dat dit loodgieterswerk is, dat neem ik niet.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, ik ben een van de meest kritische commentatoren van de werking geweest in de voorbije jaren en ook van de hoorzitting, en daarnet ook in mijn intro. Als we in de toekomst van die problemen af willen, moeten we een aantal dingen ernstiger aanpakken en verbeteren. De vergelijking met In Flanders Fields gaat totaal niet op. Het gebouw is van de stad Ieper, de monumenten in Ieper worden door de stad Ieper bewaard. Het museum hoeft alleen met zijn werkingssubsidie zijn werking te betalen. Op de IJzersite gaat het over een reusachtig groot gebied met monumentale gebouwen. De vzw, die vroeger veel giften kreeg, kan dat niet meer dragen. Over cultureel ondernemerschap gesproken, als je populaire cultuur hebt, kun je veel middelen werven, maar als het moeilijker is, is dat veel lastiger.

Mijnheer Van Overmeire, de IJzersite is bij uitstek de site waar de Vlaamse ontvoogding en de vredesthema's samenkomen, al is het maar om de ligging alleen en om zijn eigen geschiedenis. Daarover zijn fantastische verhalen te vertellen, ook met een hedendaagse betekenis. Ik hoop dat we het daarover eens zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitspraak van het Hof van Justitie van december 2016 met betrekking tot de status van de Westelijke Sahara in het associatieverdrag tussen Marokko en de EU – 1211 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Mijn vraag om uitleg gaat over een juridisch debat over de Westelijke Sahara. Al decennialang vecht het Polisario-front een onafhankelijkheidsstrijd uit met Marokko, dat het gebied op een bepaald moment heeft geannexeerd. Deze annexatie wordt niet erkend door de Verenigde Naties en door alle lidstaten, op een na, van de Afrikaanse Unie.

Volgens het Internationaal Gerechtshof in Den Haag is de Westelijke Sahara een bezet gebied. Ondanks alle diplomatieke inspanningen werd nog steeds geen oplossing voor dit conflict gevonden. Marokko claimt de rechten op de Westelijke Sahara om historische redenen. In de praktijk wil Marokko, net zoals sommige andere buurlanden, de bodemrijksdommen en de visrijke kustgebieden van de Westelijke Sahara exploiteren.

De Europese Unie heeft tussen 1998 en 2005 zogenaamde Euro-mediterrane associatieovereenkomsten gesloten met zeven landen in het zuiden van het Middellandse Zeegebied. Deze overeenkomsten die een passend kader voor de politieke Noord-Zuiddialoog leveren en die dienen als grondslag voor de geleidelijke

liberalisering van het handelsverkeer in het Middellandse Zeegebied, omvatten ook een akkoord met Marokko dat op 1 maart 2000 in werking trad. Daarnaast tekenden de EU en Marokko in 2012 ook een verdrag betreffende landbouw en visvangst in Marokkaanse wateren. In totaal is met de handel tussen Marokko en de EU ruim 1 miljard euro gemoeid.

De Arabische Democratische Republiek Sahara (ADRS) heeft bij het Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen – een onderdeel van het Hof van Justitie in Luxemburg – een zaak aangespannen. In zijn uitspraak van 10 december 2015 – er zijn twee uitspraken – heeft het gerecht het raadsbesluit tot sluiting van de liberaliseringsovereenkomst nietig verklaard voor wat de werking voor de Westelijke Sahara betreft. Het hof was van oordeel dat de associatie en liberaliseringsovereenkomsten van toepassing zijn op het grondgebied van het Koninkrijk Marokko en dat dit ook het gebied van de Westelijke Sahara omvat.

Vervolgens heeft het gerecht geoordeeld dat de ADRS, gezien het door het Hof vastgestelde toepassingsbereik van de akkoorden, geacht moest worden zowel rechtstreeks als individueel door het raadsbesluit te zijn geraakt en daarom ontvankelijk was in haar beroep tot nietigverklaring van het raadsbesluit.

Belangrijker is dat het Hof heeft geoordeeld dat, hoewel de Raad op het gebied van de externe betrekkingen een ruime beoordelingsvrijheid heeft, hij de verplichting had om vooraf alle relevante gegevens van het geval te onderzoeken wanneer hij voornemens is een overeenkomst goed te keuren die toepassing kan hebben op omstreden gebied zoals de Westelijke Sahara en tot doel heeft om de uitvoer naar de Unie van producten uit dat gebied te vergemakkelijken.

Het gerecht was van mening dat de Raad onvoldoende oog had gehad voor de belangen van de bewoners van de Westelijke Sahara. De Raad had niet onderzocht of de exploitatie van producten uit de Westelijke Sahara niet ten nadele plaatsvindt van de bevolking van het betrokken gebied en geen inbreuk vormt op de grondrechten van de betrokken personen. Daarmee had de Raad volgens het gerecht niet voldaan aan zijn verplichting om vooraf alle relevante gegevens van het geval te onderzoeken. Met andere woorden: de rechtbank oordeelde dat het verdrag nietig was omdat het niet duidelijk is of het winnen van grondstoffen, voornamelijk fosfaat, in de Westelijke Sahara de lokale bevolking ten goede komt.

De tweede uitspraak dan. De Europese Raad was het echter niet eens met die uitspraak en heeft het Hof van Justitie verzocht om het arrest van het gerecht te vernietigen. Maar in zijn arrest van 21 december 2016 gaat het Hof nog veel verder dan het gerecht. In zijn uitspraak stelt het EU-Hof dat het gerecht de volkenrechtelijke regels die op de betrekkingen tussen de Unie en het Koninkrijk Marokko kunnen worden toegepast, in aanmerking had moeten nemen. Het Hof stelt bijgevolg vast dat het begrip 'grondgebied van het Koninkrijk Marokko' niet de Westelijke Sahara omvat, gezien de status van de Westelijke Sahara als niet-zelf besturend gebied onder het Handvest van de Verenigde Naties en het recht op zelfbeschikking van volken. Indien het de bedoeling is om een verdrag toe te passen op gebieden die niet onder de soevereiniteit van een staat vallen, moet het verdrag daar volgens het Hof expliciet in voorzien. Het Hof wijst er echter op dat een verdrag geen rechten of verplichtingen in het leven roept voor derden zonder hun toestemming.

In dit geval kunnen de associatieovereenkomst en de liberaliseringsovereenkomst niet van toepassing zijn op het gebied van de Westelijke Sahara zonder toestemming van het volk van de Westelijke Sahara. Volgens het Hof blijkt niet dat het volk een dergelijke toestemming heeft gegeven.

Kortom, in hoger beroep stelde het Hof dat de associatieovereenkomst en de overeenkomst tussen de EU en Marokko voor liberalisatie van landbouw- en visserijproducten niet van toepassing kon zijn op de Westelijke Sahara.

Minister-president, welke initiatieven zal de Vlaamse Regering nemen om uitvoering te geven aan dit bindend arrest? Is er overleg geweest met de andere deelstaten en het federale niveau om een eensgezinde houding aan te nemen in de uitvoering van dit bindend arrest? Welke initiatieven neemt Vlaanderen in dit opzicht binnen de EU? Zijn er Vlaamse bedrijven actief in de Westelijke Sahara? Zo ja, welke en op welke wijze zal de Vlaamse Regering hen op de hoogte brengen?

Hoewel een aantal lidstaten zoals Nederland zich van het akkoord hadden gedistantieerd vanwege de problematiek van de Westelijke Sahara en ook de Verenigde Staten en de EFTA-landen (European Free Trade Association) het gebied steeds expliciet buiten het toepassingsgebied van hun vrijhandelsakkoorden met Marokko hebben gesteld, toch had België daar blijkbaar geen probleem mee. Meer nog, in maart 2016 heeft ons land zich bij het beroep van de Raad tegen het vonnis van 2015 aangesloten. Werd deze houding van België overlegd met de deelstaten? Zo ja, wat is de motivatie van Vlaanderen om deze houding aan te nemen die indruist tegen het Handvest van de Verenigde Naties en het recht op zelfbeschikking van volken?

Ik stel deze vraag ook met een knipoog naar het debat dat we zonet hebben gevoerd, omdat we zelf weten dat de zelfbeschikking en de ontwikkeling van volken iets is dat ons na aan het hart ligt. Niet alleen daarom hebben we een memoriaal. Het is een materie die we in Vlaanderen goed kennen, maar die we dus ook op andere plaatsen in de wereld mee moeten bewaken.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Kennes, ik dank u voor uw opvolgende vraag. We hebben deze kwestie hier op uw vraag en op die van uw collega Marc Hendrickx inderdaad al besproken. We weten allemaal dat het Polisario de nietigverklaring vroeg van een besluit van de Raad van Ministers van de Europese Unie van 8 maart 2012, waarin wijzigingen werden aangebracht van het associatieakkoord tussen de Europese Unie en Marokko. Ik heb hier toen uitleg verstrekt naar aanleiding van de vragen van collega's Hendrickx en Kennes bij de uitspraak in eerste aanleg, waarbij dat besluit nietig is verklaard. We hebben toen gezegd dat er een beroepsprocedure was ingesteld bij het Hof van Justitie. De vraag gaat nu over de uitspraak van 21 december 2016.

In tegenstelling tot het gerecht van eerste aanleg verklaarde het Hof van Justitie het beroep van Polisario onontvankelijk. Het Hof meent dat Polisario niet rechtstreeks en individueel geraakt is, wat een vereiste is opdat een procedure voor het Hof ontvankelijk zou zijn. Het Hof oordeelt dat het associatieakkoord met Marokko niet van toepassing is op de Westelijke Sahara. Het Hof onderzoekt daarvoor drie regels. De eerste is het principe van zelfbeschikking. Mijnheer Kennes, u wijst daar terecht op, het is niet onbelangrijk en het kan nog aan de orde zijn bij andere discussies op Europees niveau. 'The principle of self-determination' is een van de elementen die het Hof meeneemt in zijn overweging. Ten tweede beroept het Hof zich op artikel 29 van het Verdrag van Wenen inzake verdragenrecht. Een verdrag bindt een partij ten overstaan van haar volledige grondgebied, tenzij een andere bedoeling uit het verdrag blijkt of op een andere manier is komen vast te staan. Ten derde roept het Hof het principe van het relatieve effect van verdragen in.

Samengevat betekent dit dat het bestreden besluit, en bij uitbreiding, het associatieakkoord tussen de EU en Marokko blijven gelden. Het Hof heeft wel expliciet gemotiveerd dat het niet van toepassing is op de Westelijke Sahara. Concreet betekent dit dat vis, groenten, fruit en andere producten uit de Westelijke Sahara niet meer onder Marokkaans label naar de Europese Unie kunnen worden uitgevoerd. Het is aan de Commissie te bepalen wat de implicaties

zijn voor de praktische uitvoering van het akkoord, in het bijzonder wat de import vanuit de Westelijke Sahara betreft. He zal ook aan de Commissie zijn om te oordelen of daarbij een initiatief moet genomen worden met betrekking tot producten die uit de Westelijke Sahara komen. Naar mijn mening is het aan het Europees Parlement om controle uit te oefenen op de beslissingen van de Europese Commissie daaromtrent.

Het is niet aan Vlaanderen om uitvoering te geven aan dit arrest. Het is een kwestie van EU-recht en moet op dat niveau beoordeeld en uiteindelijk opgelost worden. Er zijn bij ons weten geen activiteiten van Vlaamse bedrijven in de Westelijke Sahara. Ook onze Vlaamse economische vertegenwoordiger in Casa-blanca kent geen Vlaamse bedrijven die daar actief zijn. Ik heb wel opdracht gegeven aan Flanders Investment & Trade (FIT) om ruchtbaarheid te geven, ook via zijn website, aan dit arrest van het Hof van Justitie. Voor de rest is het natuurlijk een zaak van de douane. Alle nationale douanes moeten toezicht houden op de naleving hiervan. De Belgische douane, die valt onder de federale bevoegdheid, moet daar net zoals andere douanes werk van maken en de handhaving daarvan verzekeren.

Ik heb op 12 januari in de commissie meegedeeld dat we in verband met de beroepsprocedure niet zijn geconsulteerd. Het ging om een initiatief van de Coreper-Raad (Comité van Permanente Vertegenwoordigers) voor Buitenlandse Zaken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister-president ik dank u voor de toelichting. U hebt terecht aan FIT gevraagd om ruchtbaarheid te geven aan dit arrest voor het geval bedrijven eraan zouden denken om in dit gebied actief te worden. Ik noteer dat er op dit moment geen Vlaamse bedrijven gekend zijn die daar een rol spelen.

U legt de bal in het kamp van de Europese Commissie om in het kader van verdragen en labeling daarop toe te zien. U zegt dat de douane dat zal moeten controleren. FIT heeft daar ook een rol in te spelen en onze Vlaamse vertegenwoordiger bij Europa kan mee bewaken dat dit op een goede manier wordt opgevolgd. Het gaat hier misschien om weinig concrete zaken, omdat er geen Vlaamse bedrijven bij betrokken zijn, maar ik vind het principieel wel een belangrijk punt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het stijgende aantal Vlamingen dat zich geen vakantie kan veroorloven

– 911 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, een week per jaar eens een vakantie buitenshuis is voor meer dan een op vier Belgen niet mogelijk. Dat blijkt uit de EU-SILC-enquête (Statistics on Income and Living Conditions) die werd uitgevoerd in opdracht van de Federale Overheidsdienst Economie en een korte tijd geleden ook veel aandacht kreeg in de media. Dat zijn geen goede cijfers, en jammer genoeg kunnen we daar ook geen positieve trend in vinden. Die cijfers bevestigen ook eerdere informatie van de Vlaamse Armoedemonitor 2016.

Op vakantie gaan is nochtans een recht en draagt bij tot maatschappelijk participatie. Het is een proces van dromen en plannen, het effectief gaan, het kunnen

nagenieten en het vertellen. "Het zal armoede niet oplossen, maar het maakt toch een verschil in het leven van heel veel mensen", aldus mevrouw Schapmans van het Steunpunt Vakantieparticipatie. Vandaag stellen we eigenlijk opnieuw vast dat het toerisme nog zeker niet toegankelijk genoeg is. Dankzij het sociaal toerisme kunnen mensen die het ter zake moeilijk hebben omdat ze financiële of andere drempels ervaren, genieten van een daguitstap of een uitstap van enkele dagen met hun gezin of vrienden.

De waarde en het belang van sociaal toerisme hebben we reeds aangegeven en benadrukt in onze conceptnota, die hier ook reeds werd toegelicht. Daarin hebben we een aantal pijnpunten opgesomd en aangegeven wat voor ons belangrijk is. Dat is onder meer een voldoende groot en kwalitatief aanbod qua sociaal toerisme in eigen land. Sociaal toerisme is echter niet enkel logies en infrastructuur. Dat gaat ook over toeleiding, omkadering en begeleiding.

Minister, hoe verhoudt het budget voor 2017 voor sociaal toerisme zich ten opzichte van het totale budget voor toerisme? Welke bijkomende maatregelen kunt of zult u nemen om het sociaal toerisme sterker te ondersteunen en zo meer mensen toegang te geven tot hun recht op vakantie?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het budget dat ik in 2017 uittrek voor sociaal toerisme, bedraagt ruim 4 miljoen euro. Wat is de samenstelling daarvan? Ik zal trachten dat even te overlopen. Het Steunpunt Vakantieparticipatie beschikt over een budget van ongeveer 850.000 euro, inclusief ICT-kosten. Dat budget heeft het steunpunt nodig om zijn rol als tussenpersoon, als vakantiebemiddelaar te kunnen spelen. We stellen ook vast dat dat een groot succes is. We hebben dat ook flink verhoogd. De vraag van de vakantieganger en het aanbod van organisaties worden met elkaar verbonden, en daarnaast heb je natuurlijk ook de werking van de reisbemiddelingskantoren Rap op Stap. Ook die worden via die weg ondersteund.

Daarnaast financiert Toerisme Vlaanderen de sector om specifiek voor mensen in armoede of voor jongeren een kwalitatief toeristisch aanbod te creëren. Voor onze jeugdverblijfscentra trekken we dit jaar 1,5 miljoen euro uit voor de toekenning van subsidies voor investeringen inzake toegankelijkheid, maar ook, iets ruimer, voor brandveiligheid, kwaliteitsverbetering en moderniseringswerken. Sociaaltoeristische verenigingen die vakanties mogelijk maken voor mensen in armoede, krijgen een ondersteuning van ongeveer 730.000 euro. Voor de managementondersteuningspunten (MOP's) voorziet Toerisme Vlaanderen dit jaar in 185.000 euro voor de ondersteuning die zij bieden aan de aangesloten sociaaltoeristische verblijven. Toerisme Vlaanderen voorziet ook in ongeveer 400.000 euro voor inspanningen op het vlak van toegankelijkheid en in 100.000 euro voor inspanningen inzake familie-vriendelijkheid. In dat kader heb ik enkele weken geleden in Leuven ook de campagne 'Wij gastvrij, jij blij' gelanceerd, die bijvoorbeeld focust op de beide doelgroepen.

Ik tracht drempels om op vakantie te gaan zeer ruim op te vatten. Of het nu om drempels van financiële of van fysieke aard gaat, bijvoorbeeld ook over allergieën, we trachten vakantie bereikbaar te maken voor elke Vlaming die een financiële of welke andere vakantiedrempel dan ook ervaart. We willen dat samen aanpakken.

Daarom heb ik in 2016 het pilootproject Vakantieschakel gelanceerd. Dat is een digitaal platform dat alle leden van het netwerk 'Iedereen verdient vakantie' verbindt en samenwerkingsmogelijkheden opzet. Vakantiegangers met specifieke behoeftes kunnen heel concreet met oplossingen op maat worden bediend. In 2017 gaan we Vakantieschakel verder optimaliseren en permanent uitrollen. Daarvoor trekken we dit jaar 200.000 euro uit.

Nieuw dit jaar is de impulsoproep 'Iedereen verdient vakantie'. 284.000 euro wordt ter beschikking gesteld aan ondernemers en organisaties die innovatieve oplossingen zoeken voor vakantiegangers met speciale noden. Iedere partner uit de vakantieketen kan een project indienen: de uitbater van logies, maar ook de sociale organisatie die reizen organiseert of de vervoersmaatschappij die instaat voor het transport. Zij kunnen allemaal aanvragen indienen. Het is belangrijk dat de investeringen ervoor zorgen dat een uitdaging overwonnen wordt, zodat eenvoudigweg meer Vlamingen op vakantie kunnen.

Het globale budget van Toerisme Vlaanderen voor het totale uitvoeringsbeleid van het toerismebeleid bedraagt 63,5 miljoen euro. Maar ik voeg er meteen aan toe dat, naast het budget van 4 miljoen euro dat specifiek werd gelibelleerd voor sociaal toerisme, er gelukkig veel meer wordt gedaan vanuit het totale budget van Toerisme Vlaanderen. Zo werken we verschillende drempels weg, bijvoorbeeld in het kader van hefboomprojecten. We leggen daarbij steeds meer de nadruk op familievriendelijkheid en toegankelijkheid. We zullen dat niet apart berekenen of losknippen. Vanuit de subsidie die we toekennen aan een hefboomproject is het moeilijk te berekenen welke specifiek bedoeld of bestemd is voor de investeringen in het kader van toegankelijkheid of milieuvriendelijkheid.

Het maakt eigenlijk impliciet deel uit van ons totaalbeleid, wat mij nog veel interessanter lijkt, maar wat anderzijds het nadeel heeft dat het moeilijk kwantificeerbaar is.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het bevat heel wat duidelijke elementen. U hebt goed aangegeven dat het niet altijd even evident is om exact te berekenen hoeveel middelen er naar bepaalde doelgroepen gaan. Ik wil toch altijd teruggrijpen naar het Vlaams regeerakkoord, maar ook naar uw beleidsbrief en beleidsnota Toerisme, waarin u zegt dat dit toerisme voor allen zo toegankelijk mogelijk moet worden gemaakt en moet groeien.

Samen met u willen we blijven bekijken op welke manier dit mogelijk kan worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik zou ook graag zo positief zijn, maar helaas lukt mij dat meestal niet.

Minister, het gaan om 4 miljoen euro op een budget van 63 miljoen euro. En het is waar: in die 63 miljoen euro zitten er inderdaad ook een aantal maatregelen die effect hebben op mensen die moeilijk participeren en die drempels ervaren. Ik zal dat niet ontkennen. Maar het is natuurlijk niet veel. Het is minder dan 10 procent van het budget. Vooral inzake infrastructuur is er de voorbije jaren een sterke daling geweest aan middelen voor sociaal toerisme.

De dingen die u uitzet en die u daarnet hebt toegelicht, zijn zeer waardevol. Ik wil graag mijn waardering uitspreken voor dat steunpunt en voor wat het doet met de sector. De inspanningen die de sector zelf doet om mensen met drempels toch te laten deelnemen aan vakanties, kan ik ten eerste waarderen. Dat steunpunt verdient daarom echt een pluim. Want wat zij voor elkaar krijgen met zo'n gering budget, is echt verdienstelijk. Ik hoop dat er in de toekomst, op basis van dit onderzoek, maar misschien wat meer gespecificeerd, een actualisatie komt van die drempels in sociaal toerisme aan de evoluties die er zijn en hoe mensen daarmee omgaan. Welke beleidsmaatregelen kunt u of kan uw opvolger ter zake nemen?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitspraken van de minister met betrekking tot de financiële bijdrage van de provincie West-Vlaanderen in de werking van de Intercommunale Kustreddingsdienst West-Vlaanderen (IKWV) – 998 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, u moet nog iets rechtzetten. Het is een opvolgingsvraag van de vraag die ik eerder stelde, waar al dan niet de 'slip of the tongue' aan de orde was – laat ons de zaken zeggen zoals ze zijn.

Vele mensen, niet alleen ik, willen een duurzame toekomst voor de kustreddingsdiensten. Ik denk dat we het er met z'n allen over eens zijn dat we hen nodig hebben en dat ze schitterend werk doen. Zonder hen zou het kusttoerisme een onwaarschijnlijke neergang kennen en zou het daarenboven veel gevaarlijker worden.

Het enige probleem daarbij is dat er elk jaar opnieuw discussie is over die financieringen. Het is natuurlijk een gemengd model, met gemeenten, 'intercommunaal' georganiseerd – opgepast met dat woord dezer dagen –, met een inbreng van de provincies die vroeger in die intercommunale een volwaardige rol hadden, maar nu, met de vigerende en nieuwe regelgeving een uitstap moeten doen en er ook buiten moeten blijven, en ten slotte ook met ferme steun van de Vlaamse overheid. Drie niveaus maken die kustreddingsdienst dus mogelijk.

Het vreemde is: je zou kunnen zeggen dat het een puur lokale aangelegenheid is, mocht het zo zijn dat alleen de kustgangers zelf gaan zwemmen in zee. Dan zou het snel worden opgelost. Alleen is het natuurlijk zo dat ons toerisme schraagt en ondersteunt en dus een veel groter belang heeft dan dat van de gemeente.

Na mijn vorige vraag reageerde gedeputeerde Decorte, met een rechtzetting van – in zijn ogen – de feiten. Ik citeer: "Ik wil benadrukken dat de Provincie West-Vlaanderen sinds jaar en dag trouw bijdraagt aan de werking van IKWV. Voor deze legislatuur is in onze meerjarenplanning jaarlijks een budget van 250.000 euro voorzien, ter ondersteuning van dit broodnodige en levensbeschermende initiatief aan onze kust. Deze jaarlijkse toelage is voorzien tot in 2019 en wordt ook jaarlijks correct uitbetaald."

Minister, tijdens de behandeling van mijn vraag vond ik het al vreemd dat de provincie zijn engagementen niet zou nakomen – dat is wat u zei –, maar anderzijds leek het me ondenkbaar dat u jaarlijks 120.000 euro zou investeren in een organisatie zonder dat u het financieringsmodel ten gronde zou kennen. Nu blijkt echter dat u niet met zekerheid wist of een partner die dubbel zo veel bijdraagt – de provincie dus – deze bijdrage wel degelijk betaalt en dat u dit eigenlijk fout inschatte.

U rekent erop dat de provincie West-Vlaanderen ook na 2019, wanneer zij zich moeten terugtrekken uit de intercommunale, zullen bijdragen. Ik reken daar ook op. Zij kunnen vanuit hun toerismebeleid zelf de nodige inspanningen doen om de organisatie van de kustreddingsdiensten mogelijk te maken.

Minister, erkent u dat u fout was toen u insinueerde dat de provincie haar engagementen niet nakwam?

In hoeverre hebben uw uitspraken de relaties met de provincie West-Vlaanderen geschaad in het kader van jullie fijne samenwerking binnen de IKWV? Is er ondertussen al een gesprek geweest om een en ander uit te klaren?

Vreest u een negatieve impact van uw uitspraken op het duurzaam financieringsmodel? Daar ben ik wel om bekommerd. Hoe dan ook, laat ons die kleine politieke discussie overstijgen.

Ten slotte, hoe ziet u toe op de jaarrekeningen van de organisaties die u structureel betoelaagt? Dat is een logische vraag die ik moet stellen. Hoe kon u, met andere woorden, twijfelen over het al dan niet betalen van de provinciale middelen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Caron, het is prima dat u deze vraag stelt. Die extra aandacht voor de IKWV laat mij toe om een en ander recht te zetten. Aangezien u refereert aan de brief die gedeputeerde Decorte ondertussen aan mij heeft bezorgd over een mogelijke negatieve impact op de relatie, kan ik u onmiddellijk geruststellen. Als u veel waarde hecht aan de goede amicale relaties tussen het provinciale bestuurlijke niveau en het Vlaamse bestuursniveau, kan ik u zeggen dat ik de brief van de gedeputeerde goed heb ontvangen en die ondertussen – verleden week of twee weken geleden – ook heb beantwoord.

Het gegeven dat de financiering reeds in 2015 zou zijn stopgezet, klopt inderdaad niet. De jaarverslagen tot en met 2015 die ik rechtstreeks van de IKWV heb ontvangen, bevestigen dat de provincie jaarlijks 250.000 euro aan financiële middelen heeft uitgetrokken. Het ging om een foute interpretatie van een uitspraak die in 2015 in de provincieraad werd gedaan. Ik heb aan gedeputeerde Decorte meegedeeld dat ik u dit ook zou antwoorden op het publieke forum in de commissie.

Toegegeven, u kunt mij niet verdenken van een immense passie voor het provinciale bestuurlijke niveau, in het algemeen. Maar u mag wij wel wis en zeker verdenken van een zeer grote passie voor de kustreddingsdiensten. Daarom pleit ik niet alleen resoluut voor het behoud van de financiering door de Vlaamse overheden en andere overheden van de IKWV, maar daarbovenop heb ik zelf extra middelen uitgetrokken ter financiering van de vrijwillige reddingsdiensten die voor het eerst 124.000 euro krijgen. Wat mij betreft, is ook dat, als zij aan de condities beantwoorden, een keuze die we willen maken naar de toekomst toe. Ik heb dat niet gedaan als minister van Toerisme, maar wel vanuit de bevoegdheid van Openbare Werken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u. U hoeft geen passie voor het provinciale niveau te hebben om passie te hebben voor het toerisme, voor de kust en voor iedereen die die zee als een fantastische plek om te recreëren en te zwemmen beschouwt. Daarom zijn die kustreddingsdiensten nodig.

Ik ben blij dat de zaak hiermee is rechtgezet. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.